J. 220
Hor.

220
Hor

Stutt AGRIP Af Historium Heilagrar Ritningar,

Til Ungdoomsins Brwkunar saman teked af

Joachim Fridrik Horster,

Og nu a Islendsku wtlagdt.

Pryckt a Hoolum i Hialltadal,
Af Petre Joons Syne.
1776.

Til Lesarans.

Medal þeirra Hluta, sem eiña hellst halda vid sañre Velferd Maña og goodre Landstiooru, er rett Pecking a Gude og hñs Vilia, samt Alvorugiefne i þvi, ad haga sijnum Lijfernes Hattum þar epter. Guds Vilia oss til Helgunar og Saluhiælpar hofum vier i hañs Heilaga Orde, og er þad þvi ei einasta sierhvers Christiñs Mañs Skylda ad rañsaka Rituingarnar, helldur og sier i lage at þad ad vera allra Foreldra og Hwsbœnda Dagleg Astundan, ad brijna þañ Saluhiælplega Lœr-

doom fyrer Børnum sinum, sopau uppalist a peirre Dsviknu Miolk Guds heilogu Orda, og hia peim iñrætist, strax a unga Aldre, sañur Guds Otte, og af honum sprettande riettskickader Mañkostir. Nu pared heilog Ritning er su Uppspretta, hvar af allt pad franñflijtur, er oss piena kann, i hverju hellst asigkomulage vier erum, til Lærdooms, til Huggunar, til Uppvakningar, til Sidferdes-Betrunar og Saluhialpar, og par saer hafa Efne a, ad eignast alla Bibliuna, lijka og par ed Børneñ hafa ei so æft Hugskot, ad pau kuñe sialf utdraga af heñar Historium hina naudsynlegustu Lærdooma, pau hafa marger, einkum i framande Londum, viliad lietta under petta Erfide, sem

Børu-

Børnum at hvad kiæraſt ad vera, ſo ſem þeim er þad hid nytſamlegaſta, eg meina, ad æfa ſig i Guds Orde og Leſtre heilagrar Ritningar. Medal þeſſarra er Hr. Horſter, ſem i fyrſtu hefur ſamañteked þeñañ Bækling, i hverium fyrerfiñſt ſtutt Agrip, af þeim hellſtu Tilburdum, uppteiknader ſiñaſt i Heilagre Rituingu, og dregur hann af þeim viſsa Lærdooma, Hugganir og Aminiñgar at þvilijkañ Hatt, er bæde ſyneſt Børnum audgripenn, ſkilianlegur og Omiſſande: Er þad ann Efa þeſs vegna, ad Heñar Majeſtæt, Eckiu Drottningin Juliana Maria, ſo ſem Guds Safnada Uñhyggiuſom Foſtur Mooder Eſ. 49. hefur Allranadugaſt lated mier tilſegia eg ſkillde at vort Mal læta utlegg-

ta þeñan Bækling og a Prent ut-
ganga, til almeñelegrar Nytsemd-
ar; Og hvad meira er: Þesse vor
Elskulega Drottning gefur þeim
fantækustu Børnum i Skalholtz
Stipte 300. og i Hoola Stipte
200. Sticke af þessum Bækling,
vonande ad þeir betre Efne hafa
utvege hañ eiñig Børnum sijnum
til Gudrækelegrar Jdkunar, med
þvi þeir skulu ad fullre Naun
komast þar um, ad þetta Agrip, ein-
kum þa vid Hond er Biblian sial-
f, ad bera þad saman vid, og þeg-
ar i Minni er fest, hvad a hverium
Tijma hefur sked, þienar ageet-
lega Miñinu til Letters, og syner
hversu Meñ eige, sier til Andleg-
rar Uppbiggingar lesa H. Ritning.
Og þess vegna hefe eg i Aforme,
uppa eigen Kostnad, ad lata þr

yck

yckia fleyre Exemplaria, og lanta peim eiñ Vidbœter filgia, semiñe heldur hid merkelegasta vid hefur bored i Guds Kyrkiu fra Postulaña Tijmum (hvar vid þesse Bœklingur endar) allt framñ a vora Daga, sem nu lifum, so þeir, siñ þeñañ Bœkling med Vidbœternum kaupa vilia, kuñi hafa þar litla Handbook, er þeim til Uppbiggingar og margskonar Froodleiks syna mœtti ymislegt Asigkomulag Guds Safnada fra Heimsens Skopun hyngad til; og er þetta sierhvad uppa einfaldasta Mata iñrettad, og þo soleides fullkomid, ad hygg þau, elldri eru, ei þurfi ydrast þess, ad wtvega sier Bœklingiñ allann, einkum þar i Vidbœternum er hendlad uñ þvilijkt Esne, sem ei hofum andur a Is-

lendsku prentad; Þo er ei bendt mz þessu til lærdra Manna og froodra, helldr til Unglinga og Olærdra, hverium til Hagnadar og Upp fræding ar Kver þetta er latid vtganga. Eg vona Bæklingsens Jüretting, og sa Tilgangur fyrir Augum hafdur hefur vered vid hans Pricking, forsvare sig hvervetna, einkum hia þeim, er þeckia vilia Gud i Rijke Natturunnar og ei sijdur Nadarennar, er vilia kanast vid og prüfa hanns Gædsku og Undarlega Vege i Stioorn sinar Kyrkiu, i Handleidslu sina Barna, og Opinberan sijns Rettlætes og volduga Stirkleika: Og tek eg til þess aptur, er eg i Upphafe þessa litla Formala unngat, ad þar einahellst rijdur an þvi, til Velferdar Landa og Lijda, ad

Men

Meñ riett þecke, Gud og þioone hönum, og þad strax fra blautu Barns-Beine, þvi hvad Ungur nemur, þad temur hañ sier Tijdum, þa hañ er til Alldurs komeñ; þa er þad aldeilis Omissande, ad Börnin ei einasta, fyrer skinsamlega Uppfræding, leidist og ladist til riettrar Þeckingar a sijnum Skapara, a hañs Vilia og Velgiörningum, og a siñe Skylldu vid Gud, sialf þau og Naungañ; helldur og uppalest i Aga og Umvondun til Drottens: Þvi þad er sa Obifañlege Grudvollur allra Dygda og riettskickads Dugnadar. Þess vegna held eg naudsynlegt, ad Forelldrar, og þeir t Forelldra Stad settir eru, adgiæti þessi Frelsarans Ord: Leifid Bornunum til mijn ad koma og

bañed þeim þad ecke. Gud giefe Bornum og Forelldrum samhuga Siñiflagi ollu þvi, sem Guds Dijrd og þeirra Audlega og Ljkamlega Velferd eblir, ad þau sijdar meir ei verde Vondur a sijnum Forelldrum, helldur Glede heim og Adstod; eñ hinir kunne medur Godre Samvitsku a þvi sijdarsta Allsheriar Pijngi segia: Herra! Her em eg, og þau Born, er þu hefur giefed mier.

G. M. S.

Hversu Bæklinge þessum skipt sie:

1. PARTURINN iñebindur þau fyrstu tvo Þusund Ar eftir Heimsins Skopun.
   1. Cap. Gietur Forsedraña er lifdu aa hñe fyrstu Þusund Ara Old.
   2. Cap. Getur Forsedraña er lifdu aa hñe añare Þusund Ara Old.
2. PARTURINN, uñ hina þridiu Þusund Ara Old.
   3. Cap. Getur Forsedraña, er lifdu aa fyrra Helminge þessarar þridiu Þusund Ara Aldar.
   4. Cap. Uñ Iñleidslu Israels Folcks i Canaans Land.
   5. Cap. Uñ Doomarana i Israel og þriaa fyrstu Einvalds Konga.
3. PARTURINN, Iñeheldur hina fiordu Þusund Ara Old.

6. Cap. Um Israels og Juda Konunga, er rijktu under eins.
7. Cap. Um Juda Konga, er sijdan stioornudu til Herleidingariñar.
8. Cap. Um Gydingaña Frelsan og heirra Rijkis Stioorn til Christi Fædingar.

4. PARTURINN, Um þat fyrstu Hundrad Ara Old efter Christi Fæding.

9. Cap. Um Æfe Christi, Pijnu hañs og Himnafor.
10. Cap. Þeirra heilogu Postula Giorningar.

FYRSTI PART-
UR JÑ,

Innibindur hid merkilegasta, er ski-
edi á þeim fyrstu Tveim Þusund Ar-
um eftir Heimsins Skopun.

Fyrsti Capituli,

Sietur Forfedrana, er lifdu á þeirri fyr-
stu Þusund Ara Ölld.

---

1. Ur hvada Book eru þessar Frasagn-
ir teknar?

Ur Bibliuñe edur því Helaga
Guds Ordi, og skijra þær frá því

er hendt hefur Forfedur vora, eiña helldst Gydinga, hveria Gud vtvalde sier til eiginlegs Fookks. (5. Mosis Bookar 4. Cap.)

2. Er þier noockurt Gagn, ad vita af þeim?

Jau, þegar eg vil breita eftir Dæmum hiña Lastvoru, med þvi ad ottast DRottiñ og fordast hid illa. Hvar til Gud gieti mier sijns H. Anda Nad, fyrir JEsum Christum! (Ordskvida B. 4. Cap.)

3. Hversu leingi hafde Heimur þesse stadid, adur eñ Christur fæddist?

Hier uñ fiogur Pusund Ar; Hvert Tijma Skeid kallast hid Gamla Testament. I þeirri fyrstu Pusund Ara Olld ætla eg ad adgiæta Fyrst Skopunar Verkid og Syndafalled; Par nærst hinar

goodu

goodu og vondu Kyn-Kvijslir.

4. Hver hefur skapad alla Hluti? Peim prijeina Gude, sem sialfur hefr verid fra Eilijsd og an Upphafs, bocknadist a Sex Dogum, alleinasta med sijnu Orde, ad skapa af alls eingu Himin og Jord med pvi ollu, sem par er ine; Hvar af hanns Speke, Giædska og Almætte alla vega lætur sig i Liosi. (1. Mos. B. 1.)

5. Skapade Gud Mañkynid af nockru Efni?

Jat, hañ skapadi pañ Mann Adam af Jardar Leiri, og blies Lijfsins Anda i hañs Nasir; Par nærst skapadi hañ pan Kviñu Evu af einu Mañsins Rif-Beine. Pessi tvo voru prijdd Guds eigen Mind, og par fyrir voru pau Vijs

Heilsog, Heilbrigd og Dauðleg, og kallast þetta þeirra Asigkomulag Sakleysis-STand. (1. Mos. B. 2. Eph. 4. Cap.)

6. Hvad lærum vier af Skopunar Verkinu ?

Ad hiñ alvalldi Gud sie nærsta millde-rijkur mañlegu Kyni; Og þetta skulldbinde oss þess framar ad elska hañ, ad hlijda og ad treysta honum. Oss byriar einig vera lijtelætum og samhuga. (Pred. 12. Cap.)

7. Af hverju mættu Adam og Eva taka sijna Fædu ?

Þegar þau, eftir Skipan DRottens, yrktu þañ Yndislega Aldengard Paradijs, leifde hañ þeim ad eta af allskyns Avextum, nema SKilnings TResins, og vid ad neyta þess Avaxtar lagdi

Gud

Gud Dauda Straff: Þvi Madur er vissulega sijnum Gudi og Velgiorara skylldur ad veita alla Hlijdne. (1. Mos. 3. Cap.)

8. Voru þau þæa sijnum Skapara hlijdug?

Nei; Þvi midur! þau lietu sig giña af einum Hoggormi, i hvern Diofullin hafdi farid, sem sagdt vid Evu, ad þau kynnu ad Dsekia eta þar af, og mundu þau þa ad Vitsku Gude fullkomlega lijk verda. Þess vegna efudust þau uin Guds Ord og Hootanir, urdu Drambsom og Ohlijden, og attu sijdan af þeim forbodna Avexte. (1. Mos. B. 3.)

9. Urdu þau þæa skynugri, eftir þvi sem Hoggormurin hafde adur sagt þeim?

Þau urdu slæg til hiss Illa og

goodra Hluta vankuñandi, so jafnvel þeinktu, ad giætu falid sig fyrir Gudi. Þau mistu þar alldeilis hañs Dijrdarlega Mind og urdu Dioflenum lijk. (1. Mos. 3.)

10. Lagde Drottiñ a þau Straff nockud?

Sañarlega. Eva skylldi fæda Børn sijn med Soott, og Adam atte i Sveita sijns Andlytis ablasier Næringar, allt þangad til þau fyrir Daudañ yrdu ad Jord aftur. A lijkañ Hatt fædunst vier, þeirra Nidiar, med iñgrooinne Eftirlangan til ad syndga (sem kallast Erfda-Synd) og erum undirlagdir ymislegum Hørmungum, Siwkdoomum og Dauda. Jllt Trie gietz ei borid goodañ Avext. (Eph. 2. Matth. 7. Cap.)

11.

11. Hvad ætte Synda-Falled miña oss at?

Af þvi lærum vier, ad þad Illa er inkomid i Heimin þess vegna, ad vorir fyrstu Forelldrar misbrwkudu sin Frijvilia: Petta skyllde og vekia Mine fyrir oss, ad hlijda Gudi i ollum Hlutum og ad forda st vors Ovinar Sathans svikfamar Tillockanir. (1. Pet. 5.)

12. Sætte þesse Svikari eingu Straffi?

Jw; Gud hiet ad Kvinnunar Sædi skylldi sundurmeria Hogg-Ormsins Hofud: Pad er: Ad Guds Son skylldi Madur verda, fædast af Meyu, svipta Diofulin sini Makt og straffa hann. Petta var sa fyrsti Nadar Bodskapur, sem uppfylltur er i JEsu Christo. [1. Mos. B. 3. Ebr. 2. Cap.]

13. Trwdu Forfedurner þessum gledelega Naudar Bodskap?

Jaa, vissulega! og Eva jafnvel ætlade, ad sín frumgietne Son Cain være sá fyrirheitni Heimsins Endurlausnari: margir eirninn af Forfedrunum fraín bæru Gudi sijn Offur i Trwñe a þad sama Kwiñuñar Sædi. [1. Mos. B. 4. Ebr. 11.]

14. Uñ hvern lesum vier þetta sier i Lagi?

Uñ Abel, añañ Son Adams, hvers Offur, vegna hans Trwar, Drottni vel þocknadist. Vier ættum leita þeirrar Naudar [hiaa Gudi], ad vier kynum feta i Footspor þessara Forfedra, og setia einungis vora Von til Guds Myskunsemdar i JEsu vorum HErra. [1. Pet. 1. Cap.]

15.

15. Upptel Forfedurnar, er lifdu ca þurre fyrstu Þusund Ara Ølld?

Adam, Seth, Enos, Kenan, Mahalaleel, Jared, Enok, Methuselah, og Lamech hinn Goode. Øllum þessum Forfedrum gat Adam sagt fra Synda Fallinu, þvi hañ vard 930. Ara gamall. Methuselah lifdi leingur, eñ hver hiña, nefnilega i 969. Ar, og deydi ca sama Are, og Synda-Flodid kom. [1. Mos. B. 5. Cap.]

16. Frambu Forfedurnir nockra opinbera Guds Þionustu?

Med hana byriudu þeir þa Enos var ca Dogum, til ad vidhallda riettri Guds Þecking sijn ca mille, og þess betur ad kuña adgreina þa Goodu fra þeim Ogudlegu, sem eiñig med þvi moote feinau sijna Adversum. [1. Mos. B. 5.]

17. Lifde nockur uñ þær Munder, sem vegna Gudlegs Lifernis, er sier i Lagi Nafnkiendur?

Enok Jareds Son, sem sagde fyrir þad Straff, er ganga munde yfir þa Ogudlegu, og hañ liet eftir sig þañ angiæta Ordsstijr, ad hañ hefdi geinged a Vegum DRottiñs, og þvi vard hañ lifande til Himens uppnumiñ, Arum eftir Skopun Veralldar 987. Sierhverri trwadre og Gudhræddre Salu til Uppsrfunar og Eftirbreitnis.

18. Voru þa margir Ogudlegir uppi?

Jaa, þvi midur! allt fra þvi Cain var a Dogum, sem misuñte sijnum Broodur Abel DRottens Vinattu, og þess vegna mirdte hann, an þess ad hafa Guds Advorun i ferskju Minni;

Þar

Par eftir neitadi hañ fyrſt Synd ſiñe, og orvænti ſiſdañ þeſs, hun kyñe ſier fyrirgieſaſt; Ad hverju giordu hañ foor leingra burt uppi Landid og gat Afkomendur, ſem vegna þeirra Vondſku kolluduſt alleina MAñaña BØrn. [1. Moſ. B. 4. og 6. Cap.]

19. Var nockur af hañs Afkomendum, ſem ødrum framar er illa ræmdur?

Lamech hiñ ILLi, ſem ei einaſta took ſier tvær Konur i ſenn, helldur og ſloo i Hel tvær Mañeſkiur. Illmeñi uppala, ſkiallda edur alldrei, gudhrædd Børn, helldur eru þeſſum miklu framar til Aſteitingar. [1. Moſ. 4.]

20. Hvada Vidvorun gietur þu tekid þier af þeſſu?

Eg hverki ar nie mar hallda arfram i Syndenne, helldur ſtrax

standa moote þeim fyrstu Lockunum til heñar, ad eg ei fari vestnandi i forherdtu Sine, hverin ad giarnañ filgir Þrvænting. Gud styrki minn goodañ Asetning i þessu Esni, þvi ann hañs Fulltijngis megna eg eckert! [Joh. 15.]

Añar Capitule,

Hvar gieted verdur Forfedrañar er lifdu a þeirri añari Þusund Ara Alld.

21. Hverier voru Forfedurner, ënidurstijgande samfelldum Lidum, er lifdu a þessare añari Þusund Ara Alld?

Noe, Sem, Arpharad, Salah, Eber, Peleg, Regu, Serug, Nachor, Thara. Tveir hinir fyrstu lifdu fyrir og eftir Synda-Floodid. [1. Mos. B. 11.]

22

22. Hverier Hlutir eru hellst Ordsaka verdir ad peirri adari Þusund Ara Öld?

Fyrst Fiolgun peirra Ogudlegu og Synda-Floodid, par nærist Mannana Adskilnadur og vondt Framferde.

23. Villdu peir Ogudlegu ei betra sitt Liferni?

Nei; Gud gaf peim ad sonnu stoort-Hundrad Ara Frest til Yfirbootar, en peir misbrukudu hans Langlundar Gied og lifdu i Dhoofe og Lauslætti, undir prycktu adra og hofdust ad hvad rangt er. [1. Mos. B. 6.]

24. Gognudu þau eckert Eptirdæme hiña, sem riettskickadir voru?

Yfir því var ad klaga, ad margir af peim, sem Guds Börn nefndust, lietu sig Afvega leida,

og med sijnu Fraufalle angrudu þau sann gudhræddu, sem sijfelldlega tøludu fyrir þeim um̃ Idran og Yfirboot. [1. Mos. B. 6.]

25. Hvad ailyktade þar DRottin?

Hann̄ villdi med einu Vatns-Flodi fullkomlega afmaa þau af Jordunni. Petta man sannsæra oss þar um̃, hversu Syndin̄ leide eftir sier Dlucku yfir þau, jafnvelt þessum Heime, sem hallda afram̄ i Vantrw og Gudleysse. [1. Mos. B. 6. Ebr. 10.]

26. Mun ei hætt vid', ad þeir trwudu, i med þessu moote, hafe matt tortijnast, asamt þeim Dgudlegu?

DRottin̄ kalladi hina til sijn fyrir tijmanlegan̄ Dauda, audur [en̄ þesse Undur audduttu], ad fraa teknum þeim riettlaata Noa, hverium Gud skipadi ad smijda ei-

na

na stoora Ork, i hverri hañ, ad-samt Sonum sijnum Sem, Cham og Japhet, eiñig Konu sijne og Sona Konum, kyñe frelsast. Hier ad auk urdu nockur Dijr af sierhverri Tegund vardveitt i Orkenne. [1. Mos. B. 7.]

27. Med hvernum Hætti kom Synda-Flodved?

Pad Ar 1656. Liet sa riettlati Gud sijfellidlega rigna i fiorutijger Daga og Nætur, so Vatned var 15. Alna diwpt yfir peim hærstu Fiollum, og allir Pverdar fullir drucknudu: Og Jordin vard ei fyllelega pur, fyrr eñ ad Are lidnu. [1. Mos. B. 7. og 8. Cap.]

28. Giordi petta Flood nockurn Skada?

Jaa, Jordin vard mid Avart-

ar-

arsem eñ ædur, og þeir, sem fæddust eftir Floodid, lifdu ei ad Helmingi so leingi, sem hinir fyrre Forfedur. [1. Mos. 5. og 11.)

29. Þurfum vier ad kvijda hier eptir fyrir odru slijku Synda-Floode?

Nei, þegar Noe offradi Gudi og þackadi honum fyrir audsynda Varatekt yfir sier og sijnum Varnade, þa gaf vor hiñ poliñmoodi Fader oss Regn-Bogañ, til eins Merkis, ad eckert þvi lijkt Flood kvnna skildi, sem allstadar i sen yfirgangi. Og er þad hañs Mysku ad þacka, eñ ei Mannanna Goodverkum, (1. Mos. 9.)

30. Hvad er allt þetta kieña oss?

Ad eins og DRottenn hootar og vissulega straffar hina Idrumarlausu, so vardveitir hañ þa froomu

og

og myskunar þeim, Jau, sparar leingi þau vondu vegna sinar Myskunar, fyrir Christum (2. Pet. 3.)

31. Hendti Noa nockur Avinding.

Jau, hann plantadi Vijngard, og eitt sinn dreck hann osmiked Vijn, so hann vard druckinn og lau nakinn. Hanns Son Cham rausadi hier um vid Brædr sijna, sijn geingu ofugir in til sijns Fodur, og þektu hann Klædum; Hversvegna Noe, þegar hann vaknadi, formælti Cham og Syni hns Canaan, er hier vid var ridin, en blessadi Sem og Japhet. Þess skilldu Bornin minast ad heidra sijna Foreldra, og draga ei Gis ad þeim, þo þeim verde eitthvad ansatt. (1. Mos. 9.)

33. Gieta Ofdryckiu Men riettilega afsakad sig med Noa Eptirdæme?

Vegna

Vegna hañs Dœmis hafa þeir enga Afsökun; Því Noa hente slíkt af Breiskleika, eñ ei vegna Avana eður Illgyrnis Syndar. Yfirsjónir goodra Manna eru ritadar til Vidvörunar, eñ ei, ad Menn breite eftir þeim. (Jac. 5. Cap.)

3. Vard hid Illa upprœtt med Synda-Flodinu?

Ney, Gud nadi slíkt! Eftirkomendurner urdu vondir a nij, og hvad meira er, ad iñ til þessa Dags lanta flestir vondt Hiarta vid sig rauda og ottast ei þañ gooda Gud eins og vera ber. (1. Mos. 8.)

24. Hver af Forfedrunum lifdi lengst a þessari Öld?

Noe, sem vard 950. Ara gamall, sínum Eftirkomurum til Fullvissu uñ Synda-Flodid, og deydi hñ Tveim Arum fyrr enn Abraham

fædd-

fæddest. Sem, hvern sumir meina verid hafi Melkizedek, deydi þar Abraham var 150. Ara; Og Eber, af hverium Gydingarner kolluduſt Ebresker, deydi fioorum Arum eftir Andlat Abrahams. (1. Mos. 11.)

35. Hvada Starf tooku nockrer sier fyrir Hendur, uñ þad leite Peleg var a Dogum.?

Peir tooku sier fyrir ad smijda eirn Turn, Babel, eñ Drottiñ villti þeirra Tungumal, so sa eini skylldi ei þañ añan; þess vegna hlutu þeir adskiliast og utdreisduſt uñ oll Lond. (1. Mos. 11.)

36. Hversu hegdu þeir sier sidañ?

Margir Uppbigdu Stade og undir þvijngudu adra, eñ flestir, einkum Cham, og Japhets Afspreingi, siellu eirn Tijma eptir annañ

añañ til Afguda-Dijrkunar. (1. Mos. 10.)

37. Hvad skamm vier hier af?

Vier skamm hier af Makt DRottins, sem getur giort Mañanna Aform ad engu. Hier af meigum vier eiñiñ draga þat Aminning, ad vier lattum oss betur til Hiarta ganga Guds Heguningar. (Jer. 25. Cap.)

38. Hielldu Sems Nidiar sier stodugiega vid Gud?

Nei, þeir siellu eiñiñ frá honum og þioonudu framandi Gudum, einkum a þeim Tijmum Thara lifde. Þess vegna er raadlegast goodum Mañnum ad fordast og flija naugungula Umgengne vondra Maña, þvi Hiarta Mañsins er yfirmanta soikullt. (Jos. 24.)

39.

39. Hefdu Menn Guds Ord ritad sijn á millum, á þessare fyrstu Tyo Þusund Ara Öld?

Nei, þeir gomlu Fedur kiendu sijnu heima Foolki Guds Vilia, munnlega. En midt á þeirri þridiu Þusund Ara Öld liet Drottinn Moiseu hyria á því, ad skrifa Biblíuna, á þán Tijmum Guds opinber Þioonustugiord var á vissan Footsett í Eydemorkunni. (2. Mos. 19.)

14 Hvar af veitstu ad Biblían sie Guds heilaga Ord?

Vegna þess hun kiennir mier fullkomlega goodan Veg til Saluhiálparinnar, og Lærdoomurenn er stadfestr med stoorum Jarteiknum, einnig vissum Spaadoomum, sem uppfyllter eru. En einkanlega vitnar Heilagur Andi

í þeirra

í peirra Hiortum, sem hlijda og breita eptir Ordenu, ad pad sie Guddomlegt. (Pf. 19 Joh. 17.)

* * *

ANNAN PARTUR-INN,

Jñehelldur pan pridiu Pusund Ara Tijd eftir Skopunina.

41. Hvad er hellst ad athuga, af pvi til hefur bordid a pessum Pusund Arum?

Fyrst skulum vier giefa Giætur ad Forfedrunum, er lifdu a fiorda Helmingi pessarar pridiu Pusund Ara Alldar; par næst ad Jñleidslu Israels-Folks i Canaans Land, og stjdarst ad peirra Doomurum og premur fyrstu Einvallds Konungum.

Prid-

Pridie Capitule,

I hverium getid verdur Forfedrana, er lifdu a fyrra Helminge þessarar þridiu Þusund Ara Alldar.

41. Hverir voru þesser Forfedur?

Abraham, Isaak, Jacob, Joseph. Þessa virdir Drotten þeirrar Ætt, ad hann kallar sig Abrahams, Isaaks og Jacobs Gud. [2. Mos. 3.]

43. Seig mier: Hvad skipadi Gud Abraham?

Þegar hans Fadir deydi, Ared 2083. matte hann, saker Afguda Dyrkunar, reisa burt fra Ættfoolke sijnu; En DRottin hiet honum þar hian, ad hans Afspreinge skylldi verda so margt, ad ei yrdi Tolu arkomid, og fa til Eign-

ar

ar hid Avarfarsama Canaans Land, eiñiñ skylldi af hañs Sæde fædast Heimsins Endurlausnari. [1. Mos. 12.] Farlagotter.

44. Trwdi Abraham þessu Fyrirheiti?

Jau, þar uppa reiddi haun sig, jafnvel þoo hañ uñ langa Tijma ætte eingeñ Born vid Konu sinne Sara. Þo sa haun i Trwnne Jesu Tilkomu Dag fyrir frañ, og vard gladur vid. Þesse Tru var honum til Riettlætis reiknud, og hañ nefndest Vinur Glids. Þar efter skipade DRottiñ, ad Abraham og hanns Afkvæmi skylldi uñskieraſt, til Stadfestu þeirra Trwar og Guds Nadar Sattmala vid þau. [1. Mos. 15. og 17. Joh. 8. Rom. 4. Cap.]

45. Atte hañ ei eñ Brodur Son?

Jw

Jw, Loth, hvern Abraham frelsade fra̅ hañs Fiand-Mo̅n̅um og hlaut pess vegna Blessan af peim Guds Kie̅n̅emañe og Konunge Melkizdek, hver ed var ein Fyrirmindan uppa vorn Frelsara JEsum. [1. Mos. 14. Ebr. 7. Cap.]

46. Fra̅ hvada Ohamingiu Frelsadest Loth par eftir?

Tveir Englar færdu hañ med Konu og Dætrum fra̅ Sodoma, syrr e̅n Gud liet rigna Ellde og Bre̅n̅esteine yfir pa̅ Ogudlegu, sem biuggu i pessum og fleire Stodum. E̅n Kona hans, sem, moot pvi DRottin̅ hafde bañad, leit til baka a̅ Veiginum, vard ad einum Salt-Stoolpa. Hvar af vier lærum, ad Gud hefur noog Rad til ad straffa athugalausa

Syndara, eg under eins noog Medol ad frelsa hina gudhræddu. [1. Mos. 19.]

47. Freistadi DRottiñ Abrahams?

Jau, hañ skipade Abraham ad slatra og offra sijnum Syne Isaak, hvad og hann ann Undandrattar villdi fraukvæma, aun þess ad efast uñ Uppfylling Guds Fyrirheita: Eñ DRotteñ hindradi hann fra Fraukvæmd þess Verks, og blessadi hann ad nijju. So þiena allar Freistingar þeim trwudu til hins besta. [1. Mos. 22. Cap.]

48 Hvernig hegdade Isaak sier?

Fra Barnsbeine ottadest hañ Gud, og leid ymisslegaū Motgang, eñ naut þo under eins Guds sierdeileslegrar Nadar. Þa hañ hafdi

hafdi leinge i Hioonabande bwed saman vid Rebecku gat hann Esau og Jacob, hveria hañ, i Trw til DRottins Fyrirheita, blessade. [1. Mos. B. 25. til 27. Cap.]

49. Hlaut Jacob eiñig lijda Mootlæte?

Jan, bvi par hann svipti Esau hiñe bestu Blessañ, þa vard hann flija til Labans, sijns Moodur-Broodur. Pa hañ var a Reisuñe heimannad, sa hañ i Draume eiñ Stiga, er nade til Himens uppyfer hverium Gud stood og blessadi hann. Af þessu sia-um vier, ad DRotteñ huggar sijn Børn i þeirra Angist. [1. Mos. 28. Cap.]

50. Hversu leingi dvalde hañ hia Laban?

Hañ þioonadi honum i 20. Ar, ad hverium lidnum hañ foor heim

aptur med badum Konum sijnum Rakel og Lea, asamt Bornum sijnum og Fiarhlutum er Drotten hafde veitt honum. A Heimreisune glijmdi Guds Sonur vid han, sin liet sig sigrast, fyrir hans trwada Bœn, og gaf honum pad Nafn: Israel. [1. Mos. 32.]

51. Hvad vidhiellt einnahellst pessum Forfedrum, medan peir voru Utlendingar?

Ad nockru leiti DRottens morgu Huggunarfullu Opinberaner, en ad nockru leiti og poo einnahellst, su srugga Trwareñar Fullvissa unn pad, ad peir vœru i Guds Naadar Sattmaala iñtekner, og peirra Endurlausnari mundi koma. Gud gieti mier og sierhverium odrum Naad sijna til pess, ad breita eptir pessum Guds

Mon-

Mönnum, og vid þetta hugga oss í vorum Utlendingskap! [Ebr. 11.]

52. Hvad heitu Jacobs Syner?

Ruben, Simeon, Levi, Juda, Isaskar, Sebulon, Dan, Naphtali, Gad, Asser, Joseph, Benjamin; af þessum eru þær 12. Israels Kin-Kvijsler komnar (1. Mos. 46.)

53. Hvad er Adgætslu verdt um Levi og Juda?

Af Levi Ættkvijsl skildu takast Prestarner og Helgedoomsens Pienarar, sem kölludust LEvitar. Þessvegna erdu Josephs Syner Ephraim og Manasse, í Levi og þeirra Fodur Stad, hver sín Part af Canaans Lande. Af Juda hafa Judarner, edur Gyd-, nigar sitt Nafn og til haus hafde Messias eda Christur sinna Ætt

ad rekia eptir peirre Mañdoomlegu Natturu. (1. Mos. 49.)

54. Seig mier, hvad þu veitst uñ Joseph ?

Sakir peirrar Elsku, er Fader hañs hafde a honum, og peirra Drauma, er hañ hafdi uñ sijna Upphefd, hotudu hañ hañs elldre Brædur, og seldu hañ loksens, so hañ vard Præll i Egipta-Lande hia Pottphar, Kongsens Drottseta, hvers Kona villdi locka Joseph til Saurlijfes, og par hañ villde ecki falla i Synd medr heñe, fieck hun med sijnum folskum Aklogunum komid þvi til vegar, ad honum var kastad i Myrkva-Stofu. Þañig leita Lags hinir illgiornu ad koma goodum Mönnum i Synd og Ogiæfu. (1. Mos. 37. 39. Cap.)

54.

55. Hvenær komst hann ur þessu Fangelse

Tveim Árum síjdar, þau Gud veitti honum Vijsdoom til þess ad ráda Kongs Pharaonis Draum, unn þau sio árvarsomu og sio Hardindis Ár. Ad hverju giördu Kongurinn setti hann Herra yfir allt Egyptaland; en Joseph safnadi yfir sliootanlegu Korni ar þeim godu Árum, og liet þar eftir Fodur sinn, med ollum hans Barnade, koma ofan til sijn, og veitte honum og Hyski hans Upphelldi i Landinu-Gosen. Af andur sogdu eigum vier afsijsast til þess, i Medlæte og Mootlæti ad Ottast Gud og ei styggia hann fyrir nockurn Veralldar Munad edur Abata; Þa hialpunst vier, þegar hús Tijmi kiemur. (1. Mos. 41.)

56. Var nockurn dugandis Mañ i odrum Stodum ad fiña?

Jon, þann riettlæta Job, sem Satan feck Leife til, ad firra Alleigu og Bornum, eiñig slæ hañs Lijkama med Kaunum: Ofañ af hvad bætteſt, ad Vinir hñs skulldudu hann fyrer Gudleyse. Peñañ Kross bar hann i fyrstu med Polennmæde, enn formælte þar eptir sijnum Fædingar Degi og auleit sig sijknañ Saka. (Jobs. 2. til 4. og 7. Cap.)

57. Hver urdu Endalok þessarar Freistni?

Pegar Gud hafdi sañfært Job, þa afbad hañ sijna Synd, og fieck sijdañ meiri Giædi af Hendi DRottins, enn hañ hafdi adur þad. Pessvegna eigum vier bidia Gud, ad hañ af Tijma Freistingar-

ingariñar fordi oss vid Falli, og treista honum til þess, ad hañ lati sjnum Bornum sier hvad snwast til Sanluhialplegrar Endalyktar. (Job. 42.)

58. Hversu gieck fyrer Gydingum, eftir þad Joseph var latiñ?

Peirra Afkomendur fiolgudu so stoorum, ad þeim nija Konunge stood Otti af þeim, hvers vegna hañ uppalagdi þeim þungt Erfide og skipadi loksins ad dreckia þeirra Svein-Bornum. Þañig misgrunar illur Madur sinn saklausañ Naunga, og leitast vid ad nidur prickia honum. (2. Mos. B. 1. Cap.)

59. Hvert Barn vard med undarlegum Hætti frelsad?

Moses, hvers Mooder, sakir Otta, lagdi hañ i eiñ Kistil i Sef-

ed vid Flioots Backañ, eñ Gud hagadi þvi so, ad Kongsins Dottir, sem þangad kom til ad bada sig, took hañ upp og liet sijdañ upp ala. Þa hann var frumvarta skeitti hañ eckert umñ Yfirlæti, er frañ foor i Kongsins Gardi, heldur fyrir Trwna for burt þadañ til sinna undir-prickta Brædra, og drap þar einn Grimdarfullann Egiptskañ Mañ, og matte þess vegna rijma Rijkid. (2. Mos. 2.)

60. Hvad kuñum vier taka oss af þessu til Ahugunar?

Eg sie af þessu, ad þar Neydeñ þyngst ahliggur, hlioota jafnvel Fiandmennerner, vegna Guds Tilhlutunar, þiena hans Bornum, hver ed i Vegsemd og Vanfemd hallda sier fast vid hanns Fyrirheit. Þess er og hier ad

gieta

gieta, ad Drap þess Egyptska var Vandlætingar og Manndooms Verk af Moyse framid, sem ei er i Rit fært til þess, ad vier breitum eftir því, helldur vil eg i hans Trw honum eftirfylgia. (Ebr. 11. Cap.)

Fiorde Capitule,

Um Inntleidslu Israels Fooks i Canaans Land.

61. Á hverium Tijma frelsade Gud sitt Fook frá Egypta Lands Þrældoomi?

Þegar það af Alvöru hroopade til hans, liet hann Mosen fara til baka og oska af Pharaone ad það mætti reisa burt wr Egypta-Lande. Enn þesse Konungur

var so forherdtur, ad Gud vard senda Tiju Plægur yfir hañ. Ad vijsu hiet hañ þvi vid hveria Plægu fyrir sig, ad gefa Gydingum Fararleise, enn þa Neydiñ var hialideñ, took hañ aftur sin Heit-Ord. (2. Mos. 3. 8. 10. Cap.)

62. A hvad skal þetta miña oss?

Ad vier i ollu Mootlæti vorum leitum Hialpar hiæ DRottne, sem ann Esa myskunar sig yfir sijn Børn, og frelsar þau a hentugre Tijd. Vier eigum eiñig audmijkta oss under vollduga Guds Hond, þa hañ tiptar oss Synaña vegna. (1. Pet. 5.)

63. Hver var hin sijdarsta Plæga?

Uñ Midnætte urdu aller Frumburdir Egyptskra deyddir af einum Engle. I sama mund neytte Is-

raels Foolk Paska-Lambsins ; hvers Bloodi, efter Guds Skipan, Gydingar rioodrudu a sijna Dyrn-Stafe, so Mord-Engillen peckti peirra Hws og gengi fraa hian peim. Petta Lamb var Fyrermyndan uppa paa poliumnooda Jesum, fyrir hvers bloodugann Dauda vier erum forlijkter vid Gud og fraa Dioflenum frelsader. (2. Mos. 12. 1. Corinth. 5. Cap.)

64. Liet Pharao pa lokens burt fara?

Jau, i mesta Flijtir, pad Ar 2513. Og sookte poo eftir peim sijdar a peirra Reisu: En D Rotteñsundurskifte pvi rauda Hafe, so Israels Foolk geck purrum Footum par i gegnum, en Kongureñ drucknade, med ollu Lide sijnu. So illaa Enda fær Pvermodskaa! (2. Mos. 14.)

65. Med hverju Moote vijsade Gud peim Vegiñ a Reisuñi?

DRotteñ gieck sialfri undañ piñ uñ Daga i einum Skij-Stoolpa, ad seigia peim til Vegar, eñ uñ Nætur i einum Eld-Stoolpa, er lijste fyrer peim, so peir gatu hallded afrañ Ferdere Dag og Nott. Stoolpiñ hoof sig upp, par peir skilldu ferdast, og geck nidur, pegar peir attu kirru fyrir ad hallda. Ur pessu Skije talade Gud til Foolksens Leid ogn, sem var Moses, og padann skaut haun Skelk i Brioost peirra Fiandmonnum. (2. Mos. 13. 14. Cap.)

66. Hvad bar til vid Fiallid Sinai?

Gud birti Gydingum par pau TJu BDdord, sem kallast SJda LDgmal, og ritade pau sialfur a tvær Stein-Toblur: Hañ gaf peim

þeim eirnig Dooma Lægmanlid og Kyrkiu Sida Lognmalid. (2. Mos. 20. til 31. Cap.)

67. Hvernig var Helgidoomurin ad greinder?

I þrian Parta. Hid Innsta af Helgidoominum kalladist hid Allra-Helgasta, hvar inni stood Sattmals Orkin, hverrar Lok af Gulle med tveim Englum yfir nefndist Nadar-Stoll. Midparturinn nefndist hid Heilaga, hvar Reikelses Altared stood; og hin fremste Partur hiet Forgardur, hvar at hverju Kvolde og Morgne var offrad einu Lambe. (2. Mos. 25. 27. Cap.)

68. Hvad þiddu Offur-Dyrin?

Þau Fyrirmyndudu vors Endurlausnara fullkomid Offur at

Kr.

Krossenum, med hverju allar Heimsins Syndir urdu forlijkadar. Nadar-Stoollin var einig Fyrirmyndan uppa hann, fyrir hvern alleina vier Meyskun ødlunst hia Gude. Petta ætti upphvetia oss til ad packa DRottne, sem fyrir JEsu Hingadkomu hefur uppfyllt allar Fyrirmyndanir, so vier nu audveldlega kunnum þioona honum i Anda og Sannleika. (Ebr. 9. Joh. 4.)

69. Leid Israels Folk Skort a sijnu Lijfs Upphelldu, þann Tiid, þad ferdadist i Endemorkune?

Ney, DRottin gaf þeim daglega Manna af Himnum fyrir Braud, sem leit ut eins og hvijtt Fræ og smackade sem Hunangs Kaka. Þar Neyden adþryste, feingu þeir Vatn af Klettunum.

Peirra

Peirra Klæde og Skoor elldtuſt ei nie ſlitnudu allaũ þaũ Tijma. Þo msgludu þeir jafnaũ, þegar Skort hofdu einhvers, og þar at ofaũ blootudu Gullkalf nockurn hiat Fiallinu Sinai. Hier af ſiez, hverſu lijtt Meñ kañaſt vid Guds Velgiorninga, og hverſu haũ þar at moot er mikillrar Þolinmæde, jafnvel i þvi ad vidhallda þeim. (2. Moſ. B. 16. 17. Cap. 1. Cor. 10. Cap.)

70. Hlutu þeir þo ei i 40. Ar reisa uñ i Eydemorkuñe?

Ad vijſu, og Ordſakadiſt þar af, ad þeir msgludu, og vantreyſtu þvi, Gud munde gieta giefid þeim Sigur at þeim hardſinnu Canaans Jñbyggendum, þar haũ þo adur hafde ad Velle lagt marga af þeirra Ovinum. Þeſs vegna

þeir

þeir Olldrudu og Vantrwudu Gydingar sættu þvi Straffe, ad þeir skylldu deya i Eydemerkunne. (2. Mos. 17. og 4. Mos. 14.)

71. Seig mier nockud frá þvi stoora Upphlaupe!

Kore og fleyrum medal Leviitaña miſtijande þad, ad Aaron, Moysis Brooder, var ordiñ hiñ yppasste Kieñimadur, og giordu þess vegna Uppreist; Saker hvers Gud liet Jordena uppsvelgia þa lifande: Og med þvi nockrer fleyre, eftir hiña Afgang, mogludu enn nu, liet Gud Aaronis Staf bloomgast a eiñe Noottu, so hann bar fullvaxeñ Mandel. (4. Mos. 16. 17. Cap.)

72. Komu þeir Moses og Aaron iñ i Canaans Land?

Ney, þvi þeir vegna Vantrwar

ar hofdu ei helgad DRottenn fyr-
ir Israels Bornum, pegar pau
prattudu vid Vatnid i Kades:
Hvad ed vekia skyllde Miñe fyrir
oss, ad vera stadfostum i Trwñe
og Framsyniñe, ad vier ei ad sijd-
urstu missum hin eilijsu Giæde,
vier leinge hofum leitad eftir:
Vier sianum og hier af, ad hiar
Gude er eckert Mañgreinar Alit.
(4. Mos. 26. 27. Cap.)

73. Moglade ecke Israels Foolk par
pad daglega skylldi neyta Himná
Braudsins?

Ad vijsu; Pesse daglega Farda
mis-pooknadist peim loksins; par
fyrir sende DRottinn glooande
Heggorma medal peirra, og i fyr-
stu doou peir, hveria pesser Orm-
ar stungu. Par eftir liet Gud

Mosen

Mosen reisa upp Eyr-Orm, so, þeir hañ litu, helldu Lijfinu; þesse Eyr-Ormur var Fyrirmyndan Christi Krossfestingar. (4. Mos. 21. Joh. 3.)

74. Í hvada Stoor-Synd fiellu þeir eftir þetta?

Þeir drijgdu Hooranir med Dætrum Moabitaña og tilbaudu þeirra Afgud, hvers vegna margir mistu Lijfed. Eñ þegar Presturiñ Phineas af Gudlegre Vandlæting rak í giegn tvær lauslætar Mañeskiur, þa stilltist Plagan. (4. Mos. B. 25.)

75. Ödludust þa Gydingar lokſins þad fyrirheitna Land?

Þeir iñtooku þad med ſkörpum Sverds Eggium undir Her-Stjoorn Josuæ, sem skypte Land-

enu

enu millum þeirra. Af þessu sest, Að Gud vissulega lætur það fr-amkoma, sem hann hefur heitið, jafnvel þo sýnist, hann drage sama leinge undan. (Jos. 12. og 13. Cap.)

76. Skiedu Jardteikn nockur um somu Munder?

Jú, ymisleg: Israels Born gengu i gegnum Ana Jordan þurrum Footum; Mwrar Borgarinar Jericho hrundu nidur vid þeirra Her-Op, og Soosen stood kyr heilan Dag, ad þeim yrde ei Dagsatt, ad vega ad sýnum Ovinum. Þetta sierhvad kienir oss Guds stoora Almætte, ad vier ottumst og heidrum hann. (Jos. 3. 6. 10. Cap.)

77. Hvad illt hafdist Achan ad?

Hann hafde stolid, og þess vegna

aminñti Josua hañ, ad hañ giæfe Gude Dijrdena eg vidurkiende sijna Synd. Hañ feck þañ Doom, ad hañ skyllde grijtast i Hel. Æ! hversu er Lijge og Pioofinadur vidurstiggeleger Lester i Auglite DRottens, og Maũe hinir skadlegustu! (Jos. 7.)

78. Hegdudu Israels Born sier vel i Canaans Landi!

Ney, þvi midur! þar þeir Ellstu voru daudir, fiellu þau til Afguda Dyrdkunar, jafnvel þo DRotteñ lete optlega vara þau vid þvi, og þess vegna, þeim til maklegrar Hegningar, urdu þau af þeim Lijd undirþryckt, hverra Skivr-God þau blsotudu. (Doomara B. 2. Cap.)

79. Var had þo ei stundum vid, ad Gydingar yrdu frelsadir?

Þar

Þar þeir sneru sier frar sijnu vondu Athæfe, uppvakte Gud þeim Doomara, sem qvuñu þeim Frelse nockrum sinnum, eñ eftir þessara Dauda fiellu þeir optast-frar Gude og sættu Straffe. (Dom. 2.)

80. Hvad siaum vier af øllu þessu?

Illsku Hiarta vors, sem ei þolir leingi gooda Daga, helldur jafnvel forsmair Tiptan DRottins. Vier siaum eiñig af þessu, hversu ad Gud er einn myskunsamur Fadir, sem ecki med øllu afmair, helldur sendir milldilega Frelsun ydrandi Syndurum. (Es. 3. Cap.)

Fimte Capituli,

Uñ Israels Doomara, og þrian hina Fyrstu Einvalds Konunga.

81.

81. Hvad hietu Jsraels Doomarar?

Othniel, Ehud, Samgar, Debora, Gideon, Abimelek, Thola, Jair, Jephta, Ebzan, Elon, Abdon, Samson, Eli, Samuel. Tijmiñ, ad hvertum pessir Doomarar lifdu, var nockud yfir 300. Aar.

82. Seig mier nockud af Othniel!

DRottins Andi kom yfir hañ, so hañ frelsadi Gydingana undañ Oki peirra Syrlendsku. Eñ eftir hañs Dauda hielldu peir afram̃ i hvi ad giora hid illa i Anglite DRottens, giftu sig Heidingiunum, og dyrkudu Afgudiñ Baal. (Dom. 3. Cap.)

83. Af hverium urdu peir pau pvijngadir?

Gud styrkti Moabitana peim i giegn-

giegn; En þa þeir hroopudu til DRottins, uppvakte hañ þeim eiñ Doomara, er Ehud hiet, sem sloo i Hel Konung þeirra Fiandmaña, og hofdu þa Israels Born Frid i 80. Ar. Af þessu sie eg, ad Fridur og Ofridur skiedur efter Fyrirhyggiu Drottens, og lyktar þeim til Hagsmuna, sem eru hañs Viner. (Doom. 3. Cap.)

84. Hver Nafnkuñug Kona lifde uñ þessar Mundir?

Ruth, hin Moabitiska, sem took Gydingaña Trw og giftist Boas, vid hverium hun atte Obed, sem var Davids Fodur Fadir. Slijkar i Ondverdu heidnar Barna-Mædur verda a Nafn nefndar i Ættar-Tolu JEsu, þvi hañ atti eirnig ad endurleysa Heidingiana. (Ruths B. 1. og 4. Cap.)

85. Hver var Debora?

Ein Spakona, sem med Barachs Fulltijngi burt rak Canaanitana, hverier, vegna Gydingaña Vondsku, hofdu Yfirhond feinged. Par eftir saung hun Drottni eiñ fagrañ Lofsaung, mier og odrum til Amiñingar, af Hiarta ad packa Gude, pegar vier frelsunst vr eiñi edur añari Haskasemd. (Dom. B. 4. og 5.)

86. Hofdu Gydingar þau fleyri Ovine?

Midianitarner þvijngudu þau hardlega; og þau þeir vandu Gud ai nij, urdu þeir af einum Spamañe arvijtadir, eñ Gud uppvakte Gedeon, ad hañ være Oddvite Foolkfins, hver ed, eftir þad hañ hafdi nidurbrotid Baals Altari, fellde Ovinina. Pañig

frels-

frelsar DRottiñ eñ nu, þegar vier hølldum oss fraa allre sialfsinnijdadre Dyrkun. (Dom. 6. 7.)

87. Hversu foor fyrir Abimelech?

Þesse myrdti Brædur sijna og vard sialfur Kongur, eñ Gud sende eiñ Sundurþyckes Anda millum hañs og Foolksins; og þegar Abimelech villde briota þad under sig, kastade Kona nockur Milnusteins-Brote, er molade hañs Høfud. Þañig kiems Guds Straff og Endurgiallð oftlega Øvorum, oss til Vidvorunar. (Dom. 9. Cap.)

88. Segig mier nockud fraa Jephta.

Af Dadgiætne hiet hañ þvi, ad ef hañ sigradist aa Ammonitunum, þaa skyllde hañ offra þvi fyrsta, er yrde aa Vege fyrir honum

vr hañs Hwse, þar hañ kiæme heim; Fyrir þessu Atheite vard Dottter hañs, sem var Einbirne, honum til ei all-lijtels Sorgar Auka. Af þessu ættum vier læra, med Framűsyne ad gæta Heit-Orda vorra, ad ei þurfum sijdar ydrast þeirra, helldur gledjast þess, ad gieta endt þau, eins og þad sælu-hialplega Heit er, vier giordum Gude i Skijrniñe. (Dom. II.)

89. Hvad er sier i Lage Eftirtektar verdt um Samson?

Medañ hañ vardveitte sitt Hær oskierdt, var hañ Furdu sterkur, og fellde marga af Philisteunum, eñ þar hañ gaf þessa huldu Ord-sok sijns Fræckleika til kiña Skiækuñe Dalila (sem hafde þad Fie, til Høfuds honum, af hanns Fiandmønnum) liet hun hanns

Hær

Hár raka af honum, eñ þeir wt-
stwngu hañs Augu og færdu hañ
i Fiotur: Lokſins braut hañ Hwſ-
ed ofañ a ſig og þa. Hier af
ma randa, hverſu Lauslæte og
adrar Syndir ſteipa ſijnum Elſk-
endum i Olucku. (Dom. 15. 16.)

90. Seig mier nockud fra Eli?

Hañ var bæde Doomare og ypp-
arſti Kieñemadur, hañ atti miog
Ogudlega Sonu, hveria hañ ei
ſo hardt ſtraffade, ſem þeir hofdu
til uñid, jafnvel þo Gud advar-
adi hañ þar uñ; Hvar fyrir þeir
feingu Bana i Strijdenu; Og
þegar Eli feck þvilijkt ad vita,
fiell hañ af Skielfingu wr Stool
ſijnum aftur a bak og Hals brot-
nade. (1. Sam. 2. og 4. Cap.)

91. Hver var hiñ ſidarſte Doomar-
anna?

Samuel, eiñ merkilegur Spamadur DRottens, er stioornade vel Alþijduñe. Eñ þar Synir hañs, er komu eftir hañ, voru vonder Meñ, þau villdu Israels Born ei vera undir þeirra Stioornan, og oskudu ad Konungar i Frañtijdeñe mættu rijkia yfir sier. Drottne mislijkade ad vijsu þesse þeirra Bæn, eñ leifde þo Samuel, ad hann smyrde Saul þeim til Konungs, til ad sañfæra þau uñt Misbrwkan þeirra Frivilia. (1. Sam. 7. og 8. Cap.)

92. Hvad siæum vier af þessara Bornum!

Ad gooder Forelldrar eiga stundum ill Born, hver þeim ber ad amiña og tipta, so DRottens Reide afmæe ei Borniñ, Forelldrunum til Angurs. Bornum

eiga

eiga ſømuleidis lijda Tiptan fyr-
ir ſijnar Avirdingar, med Poliñ-
mæde, og aungvanvegiñ leida ſier
i Hug, ad þau fæe uñflyid Guds
Straff, ef þau ei uñbreitaſt i
Giedslage og Vilia. [Ordskv.
B. 23.]

* * *

93. Upptel mier þa þriar Einvalds-
Konunga?

Peir voru: Saul, David og
Salomon, hverier ed ſtioornudu
yfir þeim 12. Iſraels Ættkvijſl-
um nær Hundrad Ar.

94. Hegdade Saul ſier vel?

I Fyrſtiñe var hañ goodur, or-
uggur i Frañgaungu og Sigur-
ſæll, eñ vard ſijdan ohlijdeñ Gudi.
Hlijſdiſt vid Konung Amalechit-
aña, hvern honum var ſkipad ad

aflijfa, og took sier fyrir Hendur ad offra; Þess vegna liet Drotten hañ vita, ad hañs Afkvæmi munde ei sitia ad Rijkenu eftir hañ. (1. Sam. B. 11.)

95. Hversu geck honum eptir þetta?

Jllur Ande æste Kongiñ, og hañ ossookti David, sem atti taka vid Rijkis-Raadum eptir hañ, og lokssens drap hañ sialfañ sig i þeirre Drustu, er hañ hande moot Philisteunum. Gud vardveite oss fra Þverwdar fullu Lijferni, so frijast kyñum fra Kvalafullum Æfelokum! (1. Sam. 15. 23. 31. Cap.)

96. Hvijlijkur Madur var David Konungur?

Hañ var miog Gudhræddur Herra, drap Risañ Goliath med

Slaung-

Slaungu-Steine, stioornade Folkenu vel og lagde undir sig krijngum liggande Rijke. Af Psalmum hans sest, hversu hiartanlega hann hiellt sier til Guds i Trwñe a Messiam, uñ hvern hann spande; Hiet Gud og honum, ad af hans Nidium fœdast skylldi Heimsins Endurlausnare. (1. Sam. 17. og 2. Sam. 5. 8. Cap. Psalm. 22. og 27.)

97. Fiell hann i nocknrn stooran Glœp?

Pvi midur! hann fiell i Hoor med Bathseba, og gildrade so til, ad Boonde hennar var drepenn. Pessarar stooru Syndar ydradest hann sijdann, og bad Gud Fyrirgiefningar a henni: Par eftir lifde hann stadfastur i Otta Drottens. Petta Dœmi ansijse sier-

hvern er ſtendur, ad ſiar vel til, ad hañ ecke falle i Syndina: Pad mun og vera heim til Huggunar, ſem af Alvoru ydraſt drygdra Glæpa, hverſu David var aftur til Nadar tekiñ. [2. Sam. 11. 12. Cap. Pſalm. 51.]

38. Hvada ſierdeilis Mootlæte ratade David i?

Hañs eigin Son Abſalon vilde ſvipta hañ Lijfe og Rijke, enn Gud veitte Sigur Mañnum Davids, og at Floottanum feſteſt Abſalon at Harinu i einu Eike-Trie, og pa hañ heck ſo, var hañ giegnum ſkotiñ preenur Spioot-um. Hañs hryggeleg Æfelok ſieu ſem Spegell illum Børnum, er hrædde páu fraa Ohlijdne og Audvaraleyſe. [2. Sam. 15. 18. Cap.]

99. Hver var hiñ þridie Einvalldz Kongur?

Salomon, Sonur Davids, hverium Drotteñ veitte mikiñ Vijsdoom, Aud og Virdingar, hann ottadiſt eiñig Gud og uppbigde hid prijdelega Mwſtere i Jeruſalem, hvert hañ med angiætre Bæn iñ-vijgde, og ſtioornade uñ langa Tijma vel þar eftir. [1. Kong. B. 3. 8. Cap.]

100. Hverſu vegnade honum, þeá hañ ellreſt?

Þær morgu heidnu Konur, er hañ hafde teked ſier, ſneru hañs Hiarta, til Afguda-Dyrkunar, hvers vegna Gud uppvakte i gegn honum marga Dóme, og ſvipte hañs Son Robboam meſtum Hluta Rijkeſens, ſo fra Arenu 3029. eftir Heimſins Skopun,

urdu tvo adgreind Konga Rijke; nefnelega, Israels og Juda. Gud veite vorum Konge og Yfirvallde Speke, fem good Rijkes-Sioorn wtkrefur, og vardveite þau fra þvi, ad falla fra sier, so Londum og Lijdum stande ecke Ohamingia nockur þar af! (1. Kong. B. 11. og 12 Cap.)

ÞRIDJE PART-URINN.

Hendlar um hina Fioordu Pus-und Ara Old eftir Skopun Heimsins.

101. Hvad er hellst athugande at þessare Pusund Ara Old?

I Fyrstu er ad athuga hverier Israels og Juda Konungar hafa

verid

vered under eins, þar nærst hverier Konungar hafe vered yfir Juda Ættkvijsl til Herleidingarennar; og leksins Gydinganna Frelse og þeirra Stioornendur til JEsu Fædingar.

Eiotte Capituli,

Getur Jsraels og Juda Konunga, er lifdu samfarnt ad somu Tijmum.

102. Upptel mier þeá Konunga, er stioornudu Jsraels Rijki.

Jeroboam hinn fyrre, Nadab, Baesa, Ela, Simri, Omri, Achab, Ahasia, Joram, Jehu, Joachas, Joas, Jeroboam hinn sijdare, Sacharia, Sallum, Menahem, Pekaja, Pekah, Hosea. Þesser stioornudu i hallft Þridia

Hundrad Ar yfir peim 10. Ætt-Kvijslum, og biuggu i Samaria, og voru, því midur! aller vonder.

103. Hvad gierde Jeroboam hiñ fyrre?

Par hañ ottadist, ad Pegnar sijnir mundu falla fra sier til Juda Konga a nij, ef peir arlega ferduduſt upp til Jerusalem ad offra par, pa tilsette hañ tvo Bloot-Kalfa, er dyrkast skylldu. Pess vegna liet Gud eiñ Spamañ hoota honum og hañs Afkomendum Eydeleggingar, sem eiñiñ frañkom a peim. (1. Kong. B. 12. og 14. Cap.)

104. Getur pu saat mier nockud uñ Kong Achab?

Hañ var hiñ verste Kongaña og blootade Sydonitanna Afgud Baal;

Baal; Drottning hanns Jessabel liet grjsta Naboth i Hel til ad nam hañs Vijngarde, og ossokte Spamañenn Elias, sem varadi hau vid hinu illa; hvers vegna hau urdu stroffud med Hardære og Uñsaatre: Achab var skoteñ til Bana i Strijdinu moot þñ Syrlendsku, Jessabel varpad wt uñ Glugga og þar uppetiñ af Hundum og giorvalt heñar Afspreingi afmand. (1. Kong. B. 16. til 22. Cap. 2. Kong. B. 9. og 10. Cap.)

103. Hvad er ad lesa uñ Spamañiñ Elias?

Þesse Vandlætingarsame Þionustu Madur Guds var misg ossokt af Jessabel Drottningu, eñ Gud veitte honum þañ staka Vilgiorning, ad Hrafnar færdu honum Fædslu ad Hallæris Tijman-

um

um: Fyrer hañ vakte DRottenn upp eiñ Daudañ Pilt i Sarepta, og let Elld falla af Himne er uppbrende hanns Offur, til Vitnisburdar þar uñ, ad DRottenn einasta være sannur Gud, hvar efter Elias lietslantra Baals Prestum: Lokssens vard þesse Trwlinde Guds Þienari lifande til Himins uppnumiñ. Gude sieu þess Packer, ad þar er bæde Hialptil og og eitt betra Lijf fyrer þat riettlatu. (1. Kong. B. 17. til 19. Cap.)

106. Var nockur merkelegur Spamadur efter Eliam?

Pad var sa gudhrædde Elisæus, sem eiñig hlaut lijda hardar Dsokner. Born nockur, er droogu Gis ad honum, urdu sundurrifiñ af tveimur Biarndyrum og fyrir

hañ3

hañs Hond giordi Gud ymisleg Kraftaverk, einkum uppvakti hañ af Dauda eitt Barn i Sunem. (2. Kong. B. 2. til 4. Cap.)

107. Hvad hafdest Jehu ad?

Eftir Skipan Guds afmande hañ Afspreinge Achabs og Baals Hof, og fyrer pessa hañs Vandlæting hiet DRotteñ honum, ad Synir hañs i Fioorda Lid skilldu sitia a Israels Stoole. Po blootadi hañ Kalfana, lijkt sem hinir fyrre Kongar: Eñ petta Halfverk lijkade ecke Gude; hañ vill lata pioona sier AF DLlu HJarta, ef vier skulum vera 'honum pooknanleger. [2. Kong. B. 10.]

108. Hver af Israels Konungum riikti leingst?

Jeroboam hiñ añar, sem stiornade

ade 41. Ar, under hvers Stioorn ad Israels Foolk naut Fridar og Ar-Sældar, enn þess vegna fiellu þeir til Sæl-lijfis og Ofdryckiu, so Drottinn þar fyrir liet segia þeim fyrir þeirra Eydilegging. Eptir Dauda Kongsens hoofust Ospektir miklar i Rijkinu. Þannig er Gudleysi vtjst Merki til Hroþunar. (2. Kong. B. 14.)

109. Lifdi nockur Spaamadur um þessar Munder?

Jonas, sem atti fyrirfram ad tilkyña Niniviturum þad Straff þeim var bwid, hverju Guds Bodi hann vildi ecki hlijda, helldur fliji Siooleidis, enn honum vard þar fyrir, vegna Storms, varpad i Siooinn. Strax svelgdi hann Stoor-Fiskur nockur, i hvers Kvidi hann, eftir Guds Radstofun,

var

var i 3. Daga. Jþessu var Jonas Fyrirmyndan JEsu Grestrunar og Upprisu. [Jon. 1. Cap. Joh. 3. Cap.]

110. Hvad het hinn fiidarsti Kongur, er rijkti yfir Jsrael?

Hoseas, sem took af Lijfi þann Konung er nærstur rijkti fyrir hann, eñ vard þar a eptir sigradur af Salmanassar Kongi, sem, eptir Hootan DRottinns, færdi Jsraels Foolk fangad til Assyrien, eñ i þess Stad sette nockra af Pegnum sijnum i þau Herod, sem Jsraels Foolk adur biggt hafde. Þesser Heidingiar vildu under eins tigna þañ saña Gud og sijna Afgude, hvert Trwar-Bragda Sambland aungvañveigenn kunne DRottne þocknast: Þetta skede Aruñ efter Heims Skopun

3283.

3283. (2. Kong. B. 17. Matth. 15.)

* *
*

111. Hverier Konungar stioornudu yfer Juda Ættkvijsl medañ Israels Riike varade?

Roboam, Abia, Assa, Josaphat, Joram, Ahasia, Athalia, Joas, Amasia, Ussia, Jotham, Achas. Pessir med sijnum Eftirkomendum voru aller ad Laungfedga tale af David komnir, eftir Fyrerheite thvi, Gud hafde veitt honum. (1. Kong. B. 11.)

112. Gick vel til medañ Roboam Riikte?

Ney, helldur bigde Juda Ættkvijsl Hædir, Stoolpa og Lunda sijnum Asgudum, og gengu efter ollum Heidingiaña Svijvirdingum. Pess vegna straffadi Gud Konginn og Pegna hanns fyrir Hond Sesaks, Kongs i Egipta-

Landi

landi, hver ed let burt flitia Fiarſiooduna ur Guds Hwſe og Kongſens Hwſe. (1. Kong B. 14. Cap.)

113. Seig mier nockud af Kongenum Aſa?

Hañ hafdeſt pad ad, ſem riett var fyrir Auglyte Drottens, rak burtu Saurlijfismeñ og eydde Skurgoda Villu. Gud gaf honum eiñig Frid langa Æfe og Sygur yfir Morlendſkum. Lokſens giorde hañ Sattmaal vid pañ Aſſyriſka Kong moote Israels Rijke, og leitade ecke DRottins i ſijnum Stiwkdoome, helldur reidde ſig uppai Lœknarana. Hvert eitt Guds Barn ætte af peſsu Dœme draga ſier pau Hugvekiu, nakvœmalega ad vaka yfer Hiarta ſijnu, ad pad ei, pegar Lijfed er nœr ai. Enda kliad, yfer gefe Gud ſiñ,

hrein

hvørn þad þangad til hafdi ottast. (2. Chron. B. 15. og 16. Cap.)

114. Hversu hegdade Josaphat sier?

Hann eydde giørsamlega heidnum Atrwnade, sende wt Levitana vijds vegar ad kenna Foolkenu, og sette Løg og Landz Riett i sijnu Rijke. Vegna øruggrar Drottens Adstodar vann hann Sigur af sijns Rijkes Ovinum, en breitte þo illa i þvi, ad hann giørde Samband vid þann illa Kong Achab. (2. Chron. B. 17. og 20. Cap.)

115. Hvada Lærdoom kunum vier draga oss af þessu?

Gud er sa, hvern vier eigum ottast og uppa hvern vier skulum reida oss, sem bæde kann og vill hialpa sierhverium, er i Einlægne Hiartans gaungan hanns Veg-

um.

um. Pad er einig harla naudsynlegt, ad bidia fyrer sijnum Yferbodurum, þvi þa þeir ottast Drotten, gengur undergesnum vel. (1. Tim. 2. Cap.)

116. Hvad getur þu sagt mier um Joas?

Pegar Drottningen Athalia took ad sier Stioorn Rijkesens, og liet myrda Ahasias Born, var Joas falin af sine Fodur-Systur og olst upp i Musterinu, uns Drottningin, fyrir Tilstille Jojadæ Prests, var drepin; Hvar eftir hann rijkte gudrækilega og var Luckugesen. En þar hann loksins af sijnu Raadaneyte liet sig locka til Afguda-Dyrkunar, og liet deyda Zakariam Son Jojadæ, sem hafde advarad hann, þa gaf Gud hann i Hendur þeirra Syrlendsku, og hans eigin Pienarar sloou hann

i Hel'

i Hel.) 2. Chron. B. 24. Cap.)

117 Q: lltu filgia hañs Dæme?

Ney, Gud forde mier vid þvi! Hvad gagnar Good Uppbirium, ann þess eg sie stødugur til Enda? og þvi skillde mier kiærara Vinfengi Veralldarennar enn mijns Guds? Eg vil ei helldur goodu illt giallda. (2. Pet. 2. Cap.)

118. Stioornadi Assaria, edaUssia, vel?

Hañ var frægur Herra, vegna sijns Guds Otta, siña Sigurviñinga og Stiftana, þo offrade Foolkid eñ nu Reikelse a Hædunum. Þegar hann loksins vegna Ofinetnadar villde veifa Reikelse i Musterenu, vard hañ Lijkþrar til Dauda-Dags, eñ a medan giætte Jotham Stioornarenar og ottadest Gud. [2. Chron.

Book.

B. 26. 27. Cap.]

119. Var Achas Jothams Son goodur Madur?

Nei, helldur Ogudlegur, og þess vegna urdu Kongarner, sem i Grend rijktu, honum yfirsterkare. Þo hiet ÞRottin honum ad frelsa hann, og gaf honum til Huggunar þad Teikn, ad Ein MEy SKyllde FÆda JMmanuel. En Achas kallade Kongin af Assur sier til Lidveitslu, þo til lijtils Gagns kiæme; liet þar at epter uppbyggia Stalla framande Godum, og afturlæsa Musterinu. Illt Hiarta getur þanig ordid staklega Ogudlegt (nær þad Ovirder Guds Ord og Fyrirheit), og miog blindad til sinar eigen Olucku. (2. Chron. B. 28. Es. 7. Jerem. 17. Cap.)

129. Hverier þessara beggia Ríkia Konungar stioornudu um somu Munder?

Roboam og Abia ríktu under eins og Jerobom hinn fyrre.

Assa undereins og Jeroboam fyrre, Nadab, Baesa, Ela, Simri, Omri, Achab.

Josaphat, under eins og Achab, Ahasia og Joram, Israels Kongar.

Joram og Ahasia, under eins og Joram Israels Kongur.

Athalia stioornade under eins og Jehu.

Joas under eins og Jehu, Joachas og Joas Israels Kongar.

Amasia under eins og Joas Israels Kongur og Jeroboam aðr.

Ussia under eins og Jeroboam annar

nar, Sacharia, Sallum, Menahem, Pekaja, Peka.
Jotham under eins og Peka.
Achas under eins og Peka og Hosea.

Siounde Capitule.

Um Atta Juda Konunga, til Herleidingarinar

121. Getur þu giort Grein ad Nofnum þessarra Konga?

Ezechias, Manasse, Amon, Josias, Joachas, Jojakim, Jechonias og Zedechias. Þessir, ad samt sijnum Formonum i Rijkis Stioorninne, rijktu, fra þvi Einvallds Stioorn Gydinga skipteſt, i hælft hid fioorda Hundrad Ar yfir Juda og Beniamins Ættkvijssum og hofdu sitt Adsetur i Jerusalem.

122. Hver var sa Spamadur, er

spude frá Ussia Kongs til Manassis Tijma?

Esaias, sem avitade Foolkid vegna þess Synda, sagde fyrer þess Eydelegging og þess Dvina, og spande um JEsum Heimsins Endurlausnara, samt þad Agæte sem Guds Sofnudur hanns vegna sdlast munde. Þess vegna kallast hann hins gamla Testamentis Gudspialla Madur. Þad er mælt, ad Manasses Kongur hafi latted saga hann i sundur med Trie-Sog. (Es. 53. 55.)

123. Hvad er þad þu veitst um Kongin Ezechias?

A hans siotta Rikis-Stioornar Are var Israels Rijke eydelagt. Hann giorde hvad riett var i Augsyne DRottins, burtrijmde allri Skwrgoda Pioonkan, nidurbraut

aut Bloot-Hædir og Stoolpa, enn hreinsade Mustered og hiellt Panska. Hann treyste uppar DRottiñ og veik ei af hañs Vegum. Gud var bessvegna med honum; Hañ breitte skinsamlega og frelsade sit fra þeim Assyriska Konge Senacherib, hvers Her var ad Velli lagdur af einum Engle. (2. Kong. B. 18. 2. Chron. B. 30.)

124. Fiell hañ ei i þwngañ Siwkdoom? Hañ vard daudsiwkur, eñ þegar hañ bad um Boot af sijnum Siwkleik, lagde DRotteñ 15. Ar til hañs Alldurs, og til frekare Vissu þar uppa, geck Skuggin tiju Lijnur til baka af Sigurverkenu. Gud, sem er Herra Natturuñar og heñar Skapare, kañ umbreita heñar veniulega Hlaupe, þegar hañs Alvitsku sijnist þad gagnlegt.

(2. Kong. B. 20. Cap.)

125. Hvad getur þu tekid þier til Lærdooms af þessum Konge?

Eg vil læra af hans Dæme Guds Ötta, Bæn og Ákalkan, hvar a epter mun filgia Myskun, Hialp og Frelse; Eg vil einig taka mier til Vidvorunar, i Tijma ad hwa mig til Daudans, ad eg, nær hann kiemur, meige i Trwne glediast þess, ad fa ad lijta Gud eilijslega i Himne Gleþenar og Vegsendarenar. (Es. 37. 38.)

126. Hverier Spamen lifdu um þessa Tijma?

Hoseas, Joel, Amos og Micha, hverier med sijnum Rædum attu Mootstodu veita Ogudlegu Framferde hina Vondu. Þesser, ansamt odrum Atta, kallast þeir SMærri SPamen, þvi þeir ha-

fa

sa eftir sig lautid stuttar Bækur. (Hos. 14.)

127. Var Manasses, Sonur Ezechiæ, Godur Madur?

Pad fer fiærre: Hũ leidde Foolkid Afvega til Skwrgoda-Bloots, eftir Sid heideña Maña, joos wt miklu saklausu Bloode og Dvirdte Guds Advaranir, er skedu fyrir Spamneñina. Honum til Straffs leisde Gud, ad hañ fanginn fluttist til Babylon. (2. Chron. B. 33.)

128. Hvernig hegdade hañ sier i peirri Stad?

Par audmykte hann sig fyrer Gude, sem let hañ pan fara heim aftur. Eptir pad dyrkade hann DRotteñ af allri Alvoru, og burt took allar þær Svijvirdingar, er hann adur hafdi tilsett.

Hañ rijkte alls 55. Ar, og þar fyrer leingur, enn nockur af þessum Kongum. (2. Chron. 33.)

129. Hvern nytsamlegañ Lærdoom getur þu tekid þier af þessu?

Tilgangur Tiptana Guds er sa, ad Meñ snwe sier fra sijnum Syndum og leite Nadar, til Lijfernesens Endurbootar, hvar af sialfer þeir odlast mikid Gagn, jafnvel oftlega i þessu Lijfe. (Hos. 6. Cap.)

130. Hvorlijkt var Safnadar Guds Asigkomulag umm þessar Munder?

Stundum var Sofnudur hinñ Trivudu Ugliods, stundum (ad mtvortis Hattum) Dulinñ, eptir þvi sem Kongarnir hegdudu sier. Þeir goodu urdu tijdum so under prickter, ad þeir morgum sinum

þordu

þordu ei kañast vid Triw sijna edur Guds Ord. (1. Kong. B. 18 og 19. Cap.)

131. Skijr mier eitt hvad fraa Josia?

Pegar hañ liet hreinsa Musterid, fundu Menn Mosis Løgmals Book, sem upplesin var openberlega fyrir Gydingum; Par eptir braut hañ all Skwr-God, brende Bwka og Bein peirra er þau blootudu, og med miklum Sooma til sette Hatijdlegt Paskahalld. Uñ þessa Endurboot i Guds Vionustu var adur fyrri spad i Tijd Jeroboams hiñs fyrra, og Josias at Nafni nefndur þrem Hundrud Arum adur eñ hañ fæddest (2. Kong. B. 22. 23. Cap.)

132. Liet hañ þar adspyria DRotteñ, uñ Løgmalsins Hootanir?

Jaa, hañ liet adspyria DRottiñ fyrir þat Spakonu Hulda, og feck þad Svar, ad aun Efa skylde Dlucka koma yfir Landsins Jñbiagendur, vegna þess, ad þeir hefdu afrakt DRottiñ, þo skylldi Fridur halldast medan Josias var ar Dogunt, þvi hañ hafde audmykt sig. Þañiñ uppvekur Gud optlega þa, er vidriette fijna fallna Kyrkiu, ad hverra Alvorrugiefne honum vel gediast, so hañ hlijfer Landinu uñ þeirra Daga. (2. Chron. 34.)

133. Hverer voru Josia Synir.

Joachas, Jojakim og Zedechias, aller Dgudleger. Hiñ fyrste var fangeñ eftir þriggia Mannada Stioorn og fluttur til Egyptalands af Kongenum Necho. Hiñ añar eftir ellefu Ara, og Sonur

hanns

hans Jechonias var efter þriggia Manada Rijkis-Stioorn reken til Babylon: Somu Hrakfarir hitte sa pridie Brooder syrir, efter þad han hasde rijkt i ellefu Ar. Hier af mai randa, hversu Fiandmen unnturna ollum Hlutum i einu Rijke, þa þeir goodu eru under Lok lidner, og þeir, sem epter lifa, ottast ecke DRotten. (2. Chron. 36.)

134. Lifde nockur Spamadur um þessar Munder?

Jai, Jeremias, sem avijtade Foolksins Synder, Ligar, Yfirdrepskap og Afguda Dyrkan, Drambseme, Idrunarleyse, Hooraner og Mandrap, en vard þess vegna settur i Fangelse. Nar um sonnu Munder spadu þeir

Nahum, Habakuk og Zephania. (Jer. 5. til 7. Cap.)

135. Hvad sier þu af þessu?

Guds Yfirvættes Goodgyrnd og Esterlaungun til ad uñvenda og frelsa oss, þar hañ midt i vorre Fordiorfun sender sijna Sañleiks Votta og Idrunar Predikara. Sa sem aungu ad sijdur helldur afrañ i siñe Vondsku, hefur þad ei, hvar med hañ sig assaka kuñe, þa hønum refsad verdur. [2. Chron. 36.)

136. Var eingiñ añar Spæmadur uppe?

Medal Israels Foolks, er fyrst var Her-unnid, spande Ezechiel uñ Juda Rijkes vissa Eydelegging og Guds Safnadar Asigkomulag: Hañ varade þa eiñig vid þeirra Afbrotum, eñ hønum var

ei

ei hlijdt. Honum veittuſt ynnis-legar Sioner og Opinberaner, ſem ſkiedu af Guds Halfu. [Ezech. 12. 33. 40. Cap.]

137. Hvad leſum vier einkar illt um Konung Jojakim ?

Hañ liet leſa fyrir ſier Spadooma Jeremiæ, ottadiſt þo ei Gudlegar Hootanir, helldur þegar fan ein Blod voru utleſen, ſkar hañ þau wr Bookeñe og uppbrende. ÞRotteñ liet ſegia honum fyrir, ad hañ ſkylldi drepiñ verda, og, alykt ſem eiñ Aſne, ecke nam ad greftraſt. Guds Ord og Aminningar eiga þeſs regna halldaſt i Virdingu og ei fyrirlijtaſt. (Jer. 22. 36. Cap.

138. Hver urdu Afdrif hins ſijdarſta Juda Kongs ?

Zedechias var sigradur af Nebucadnesar, og ásamt Þegnum sínum fluttur til Babel í Fángelse, þad Ár 3416. Jorsala Borg ásamt Musterinu, uppá hvad Gydingar reiddu sig, vard uppbrend, til Vitnis þar um̃, ad utvortis Hræsnis Þiónusta er Gude Vidurstigd. (2. Kong. 25.)

139. Hlaut einig sá fangne Jeremías missa Lífid?

Nei, Konungurenn af Babylon leifde honum ad vera hvar honum vel lýkade. Þar eftir, þegar Fólkid, sem eftir vard í Landinu, foer til Egyptalands, tock þad han̄ med sier þángad, hvar han̄ einig spande. Þann̄ gietur Gud hratt upp Heidingiana til þess, ad straffa þá, sem Dvirda hans Myskun, og þar á moot mijkia

Kenn-

þeirra Hiørtu þeim til Hagsælda, er hann ottast. (Jer. 40. 41.)

140. Hvert Efne var til þess, ad Juda Riike skylde eydeleggiast?

Ad Konungarnir og Fursterner, Prestar og Jnbiggendur hielldu fastlega afram i Afguda Dyrkan og odrum Syndum, einnig hofdu ad Hæde DRottens Sendeboda, er fyrr og sijdar komu til þeirra. Lattum oss þar fyrir ecke draga Gis ad Gude! þvi hverin einn fæir, þad mun hann og uppskiera. (2. Chron. B. 36.)

Attundi Capituli,

Um Gydingana Frelse, og þeirra Stiornendur til þess JEsus fædest.

141.

141. Hversu lenge varade sw Babyloniska Herleiding?

Hun varade i 70. Ar, fra̅ thvi Gydingarnir voru fyrst herleiddir, eins og Gud hafde talad fyrir Jeremiam. A thessum Tijma hoofst Spamadurinn Daniel til storra Virdinga i Babel, hvar han̅ sagde fyrir thau tiogur Heimsins Einvallds Rijke, og JEsu Hijngadkomu og Pijnu. Uin̅ sama leite hallda Men̅ Obadias Spamadur hafe lifad. (Jer. 29. Dan. 9. og 10. Cap.)

142. Frelsade ei Gud thriar Gydinga um̅ thessar Munder?

Jw, thar their ei villdu Tilbeidslu veita Gull-Lijkneski Nebucadnesars, og heim thess vegna var varpad i glooande Ofn, tha bægde ein̅ Engell Loganum fra̅ heim

þeim, so þeir hlutu þar af eingañ Skada. Þar eftir skipadi Konguriñ opinberlega ad sierhver skylde ottast Gud þessarra Manna. [Dan. 3.]

143. Í hvern Hæska ratade sialfur Daniel hier eftir ?

Af Hatre til hañs komu Landshøfdingiar Darii af Meden til leidar þeirre Skipan, ad eingum leifdest í heilañ Mannud añañ ad tilbidia eñ sialfañ Kongeñ. Nu sem Daniel bad til sijns Guds a Degehverium, eins og adur, var honum kastad í eina Grøf, hvar Ljoon voru iñe fyrir ; Eñ Drottenñ frelsade hañ þadan Omeiddañ. (Dan. 6.)

144. Hvad lærer þu af þessu ?

Ad Heidingiarnir høfdu gott Tækefære til þess ad þeckia Gud

og ad Drotten̄ frelsar þa̅, sem lijda einungis þess vegna, ad þeir ottast han̄. Eg ætte stjfelldlega bidia Gud þess, han̄ vilie vardveita min̄ Konung og Yfirbodara fyrir vondu Radaneyte og Tillockunum. (Dan. 4.)

145. Hver gaf Gydingum Leife til þess, ad þeir mættu reisa til sinar Ætt-Jardar?

Sa Persiske Einvallds Kongur Cyrus, hvern Gud laungu adr hafde a Nafn nefnt fyrir Spamannin Esaias. Musterisins Ker liet han̄ i Hendur selia Zorobabel, sem var af Konga Ættum komen̄, hver asamt þeim yppasta Preste Josua flutte allann Þorra Folksins heim til Gydingalands.

146.

146. Uppbigdu þeir þau Musterid að Ny?

Þeir byrjudu med þad, eñ Óvinir þeirra, hinir Samversku, hindrudu þau leinge, uns Spámeñernir Haggai og Sacharias aðstiddu þau til Verksins Framűkvæmdar. Darius Kongur, ad Auknefne Nothus eda Bastardur, veitte þeim eiñig nocturn Abla til þess. (Esr. 4. 6. Cap.)

147. Hvad sijnir þetta oss?

Guds Erende hefur tijdast sijna Nootstodu Meñ; Eñ þau vier i riettre Diorfung, eftir hans Orde og i hans Nafne, med fullkomnu Trauste til hanns Fulltijnges, lattum þau soñu Guds Þioonustu vera vora hellstu Vidburde, so gietur oll Helvijtes Makt ei hindrad oss. (Esr. 5.)

148.

148. Komst ecke ein Kona, sem var Gydinga Kyns, til stoorra Met-Orda?

Ad vijsu: Sw fataeka Esther vard Drottning Ahasveri, eda Xerxis, i hvers Tijd sa yppasste Hof-Pienari Haman (vegna pess ad Gydingurenn Mardochæus vilde ei lvta honum) utvegade Leife til pess, ad aller Gydingar ai til-teknum Deige maettu aflijsast. Enn Esther kom pvi til Leidar, ad pesse Aetlan snerist annann Veg, so Haman vard heingdur, enn Gydingarnir feingu Leife til ad hefna sijn ai peirra Ovinum, ai peim sama Tijma, sem fyrr var akvedenn. (Esthers B. 2. 3. 7. Cap.)

149. Hitter ei Tiidum hid Illa pann, er pvi hefur til Leidar komid?

An

An Esa: Sau fellur opt i sonu Grøf, er hañ odrum groof. Eñ þa Neydin geingur hærst yfir gooda Meñ, þa er Hialpin nærst; Enda hefur Gud laungu audur tilreidt Medolen, þeim til Frelsunar. (Esth. 4.)

150. Ferduduſt eñ fleyre Gydingar til Jeruſalem?

A þeim Tijmum, sem Artarerxes hiñ Mjúnge rijkte, foor Esdras Prestur þangad, ansamt morgum odrum, sette i riett Lag wtvortis Guds Pioonustu, safnade saman Bookum hins gamla Testamentis, og wtskyrde fyrir þeim, hver Guds Vilie være. Þessu nærst foor upp til Jorsala Nehemias, sem bigdi upp Mwra Borgariñar, sette hana i gott Stand, og med angiætre Framűsyne

hafde heñar Uñſioon uñ lanngа Tijma. Pañig ſendir Gud ſijnu Foolke hvad eftir añad Frelſe og Fullttijnge. [Eſr. 7. Neh. 2. 13. Cap.]

151. Liſde uñ þeſsar Mundir nockur Spæmadur ?

Malachias, ſem auvitade Gydinga fyrir þeirra Hræſne og fleiri Syndir; Spade eiñig uñ JEſu Hijngadkomu. Par eftir hefdu þeir eingañ Spamañ i 400. Ar, ſo þeirra Laungun yrde þvi ſterkari, med Gyrnd og Glede Mottoku ad veita þeim ſtoora Spamañe og alls Heimſens Lærefodur JEſu Chriſto. (5. Moſ. B. 18. Malchiæ 1. og 3. Cap.)

152. Hverier ſtioornudu Gydingum uñ þeſſar Munder

Þeir

Peir yppurstu Kieñemeñ veittu Lijdnum Forstodu yfer halfstañad Hundrad Ar. Uñ þetta Skeyd sneru Gydingarnir i Egyptalande Bookum hins gamla Testaments a Griska Tungu, sem þa geck alla vega : Hvad ed var agiætt Hialpar Medal Heidingiunum, ad under bwa þa til Jesu Hingadkomu. (Syrachs 50. Cap.)

153. Hversu geck lokssins þessum Kieñemoñum?

Brædur Onias hiñs Pridia, med þvi Nafne, kepptust hver vid añañ ad fa sier til Handa keypt hid yppartsta Kiennimanns Embætti af Antiocho hinum GDfga, Syrlands Kongi, hver, þa hann kom i Gydingaland, þvingadi marga ad falla fra Guds Logmale til Skwrgoda Vloots, og

saurg-

saurgadi þar ad auki Helgidoomi-
iñ. (1. Maccab. 1. og 4. Cap.)

154. Sette eingiñ sig i giegn honum?

Jw, einna hellst Mathathias Maccabæus, hvers Son Judas, fyrir Adstood Drottens, fieck Sigur og hreinsade Musterid ad nyu. Hañs Brædur og Eftirkomendur stioornudu þar eftir bædi sem yppurstu Kiennemenn og Konungar nær því i Hundrad Ar; eñ loksins setti sa eine þañ añañ af Embættenu.

155. Hverir voru þeir, er tooku Rijkis Londiñ (edur þau ædstu Stioornar-Rad) fra Juda?

Þeir Romverska, vid hveria Gydingar hofdu Sattmal bundid, komu og skylldu þau ad, naudu til sijn Rijkis Stioorniñi og settu til Kongs Herodem, þañ Idumæ-

ara.

ara. Uñ þessar Mundir hoosst til Rijkes sa Romverske Keisare Octavianus Augustus. (Matth. 2. Cap.)

156 Hvad lærer þu af ollu þessu? Ad Gud sender sín Hirtingar Vønd, þegar rett Trwar-brogd vanvirdast eda ranglega uñ Hsund hafast, eñ hañ brijtur þañ sama Vønd, eftir þad hañ hefur tiptad. Eg sie eiñig hier af, hversu Samheldesleyse er Ordsok til Eydeleggingar Landa og Lijda. [Es. 87. 4. Cap.]

157. Uppkomu ei nockrer Villu Lærdooms Flockar a þessum Tijma? Jw, einkum Sadducæi, sñ ei trwdu ad til væru Englar, Upprisa edur efste Doomur; Pharisæi, sem meintu ad sañ Guds Pioonusta

 være

være tilfalin i utvortis Verkum og Mana Setningum. Pessir voru optlega til baka rekner af vorum Endurlausnara.)Marc. 12. Cap.)

158. Hversu hegdade sier þesse nije Gydingana Konungur?

Þesse Herodes, sem kallast hin Mikle, bigde upp Musterid nær því ad niju, so han kinne þocknast Gydingunum. Samt var han grimur i Skapi, og drap marga þa honum skilder voru og vendsladir, han let myrda Sma Børnen i Bethlehem, þar hann hugde, han munde missa Rijki sitt vegna JEsu Fædingar. Af hanns Sonum var Herodes Antipas, sem stiornade i Galilæa; Philippus i Ituræa, og Archelaus i Judæa, en þesse var sijdar rekinn fra

fra Rijke, og einn Romverskur Jarl (edur Lands-Stioornare) settur i hanns Stad. (Matth. 2. Luc. 3. Cap.)

150. Hvad uppfylltest med þessu?

Spadoomur Forfodursens Jacobs, ad vor Fridar-Hofdinge skillde i Heiminn koma, þegar Gydingarner hofdu ei lengur Konunga yfir sier af sinu eiginn Þiood. So uppfylltust og allar añarra Guds Spamanna Fyrirsagnir, sem i allann Mata eiga heima hian JEsu af Nazareth eñ eingum odrum, so vier med Fognude og Fullvissu vitum, ad hañ er þad fyrerheitna Kvinuñar Sæde og Heimsens Endurlausnare. (1. Mos. 49.)

160. Hver var JEsu Fyrir-reñari?

Johannes Skijrare, sem keũde og skijrde, enn var sijdann Hals-høggiñ, eptir Skipan Herodis Antipæ, þvi hañ hafde fundid ad hañs Gifting, er hañ batt Lag sitt vid Philippi, sijns Broodurs, Konu. (Luc. 3. Marc. 6. Cap.)

FIMTDE PART-URINN,

Hvørdlar miñ þat fyrstu Hundrad Ara Øld eptir Christi Fæding.

161. Hvad sijnist þier helst til Hugleidingar takande, af þvi sem til hefur bored ad þessare Hundrad Ara Øld?

Pad er first mijns Herra JEsu Lijferne, Pijna og Himnafør; þar nærst Athafnir þeirra Heiløgu

Postula.

Nijunde Capitule,

Uñ JEsu Christi Fraũferdi, og Himnafor.

162. Medhveriu Moote var JEsus getiñ?

Au allrar Syndar, þvi sat Heilage Ande kom yfer Jomfrw Mariu og Kraftur hins Hærsta yferskyggde hana; Par epter var JEsus fæddur i Bethlehem, hvar hañ var Reifum vafeñ og lagdur i eina Jotu, hvad Menn halda skied vera a þvi 4000, jafnvel þo adrer hallde a þvi 4002. Enn nockrer a 3967. Are epter Skapan Heimsens. Pessa til Endurminningar hølldum vier Joola

Dagiñ helgañ. (Lucæ. 1. 2. Cap. Mich. 5.)

163 Vísse nockur af þvi, hvijlijkur hañ var?

Jaa, Englarner bodudu þad nockrum Fiar-Hirdurum, þar sømu Joola Nootr, sem hañ fædd-ist. Þvi nærst prijsade og þackade Gude i Musterinu sa gamle Si-meon fyrer hañs Hijngadkomu i Holldid. Vitringunum ur Aust-ur-Veige birtest eiñig Stiarna, sem afyste þa til ad leita hañs og veita honum Lotning, oss ollum til Eftirdæmis. (Luc. 2. Cap.)

164. Hvar Olst hañ upp i siñe Æsku?

I Nazareth hia Feostra sijnum Jo-seph, er var Tre-Smidur, og þa hañ var 12. Vetra keñde hañ i Musterenu medal peirra Skrift-

lærdu.

lærdu. Pegar hañ var prijtugur let hañ Johannem Skijra sig, og kom þa sa Heilage Ande yfir hañ i Dwfu Lijking, og Faderen kallade hañ sijn Son; Þessu nærst var hañ freistadur af Diøflinum; þar eptir wtvallde hañ sier toolf Læresveina, og kende openberlega i þrie Ar. [Matth. 3. 4.]

165. Seig mier Jñtak hañs Kienínga!

SMwed YDdur OG TRwid EVangelio. Hañ kennde Foolkenu, ad hañ være Guds eingetenn Sonur, kominn ad lijda Pijnu vor vegna, ad hver er hañ tryde, skule ecke fyrirfaraſt helldur eignaſt þad eilijfa Lijf, Einig ad DRottenn lijfe eptir Hiartans Hreinleika og Einlægne, til Trwarinnar og þess Trausts, Menn eiga er honum hafa. (Matt. 6. . . 8. Cap. Marci

1. Cap. Joh. 6. til 8. Cap.)

166. Hver Rok færde hañ til þess, ad þad være Sañleikur, er hañ kende?

Til Stirktar sijnum Lærdoome gierde hañ stoor Jardteikn i margra Nærveru: hañ læknade hallta, blinda og likþrana, mettade nisrg Þusund Manns med fæum Braudum, stillte Stormvedur, uppvakte dauda og utrak Diosla, alleinasta med einu Orde. Alikañ Hatt sagde hañ fra þvi, sem adrer þenktu, sagde fyrer sijn Dauda og Gydingaña Eydilegging. (Marc. 4. 6. Cap. Matth. 23. Cap.)

167. Hveria Vegsemd odladest hañ?

Hann forklæradest a nockru Fialli, so hanns Andlyt skein sem Sool. Þar eftir, þegar hañ reid iñ i Jerusalem, filgde Foelkid honum med Palma-Vidum og Gladværdar

vœrdar Hroope, eñ JEſus gret þa yfer þeirre Olucku, ſem þeim var bweñ, þar þeir ei villdu uñvenda ſier (Matth. 17. Luc. 19.)

168. Seig mier, hvad hañ giorde hina ſijdurſtu Nootte, adur hañ iñgeck ſijna Pijnu?

Hañ iñſette Sacramentum Altariſins til ſiñar Endurminiñingar. Par eptir geck hañ ut i Graſgardeñ Gethſemane, hvar hañ leid helvitſka Sialar Angiſt, ſem vier lijda attum vegna vorra Synda: Hañ ſtridde vid Daudañ, ſo hann ſveitteſt Bloodenu. (Luc. 22.)

169. Hverier tooku JEſum til Fanga, i þeſsum Graſgarde?

Phariſeaña Pienarar, eſtir Tilvijſan hanns eigeñ Lœriſveins, Judaſar Iſchariot, eñ hinir hañs Lœreſveinar flijdu þa fra honum

um. Par eftir dæmdu Prestarnir og Rædid hañ til Dauda, vegna þess hann vidurkende þad hañ Guds Sonur være. Þessa somu Nøtt sloogu og daurudu Þienararnir hañ miog skañarlega. Simon Petur stadfeste med Eide, ad hañ ei þeckti JEsum, og Judas heingde sialfañ sig af Orvæntíng. (Marc. 14. Joh. 18. Cap.)

170. Til hvers færdu þeir hañ uñ Morgunin eftir?

Til þess Romverska Landstiornara, sem var Pontius Pilatus, fyrir hverium þeir gatu þo et sañad uppa hann nockra Dauda-Sok. Doomarin vitnade sialfur, ad JEsus være sijkn Saka; samt, so eckert Upphlaup skilde verda, vilde hañ þæga þeim i því, ad vor Frelsare være af Lijfe tekin, en sv

Sok

Sok skilde an þin bitna. (Luc. 23.)

171. Hvorsu var hañ þa medfarin ?

Strijds-Mennernir hvdstrijktu hañ hormulega, preingdu Pyrni Koronu ofann a hañs Hofud, hræktu i hanns Asioonu og spottudu hañ, þvi nærst var hañ utfærdr til Fiallsins Golgatha, og a Hondum og Footum negldur fastur vid ein Kross millum tveggia Ræningia (Joh. 19.)

172. Giordest JEsus ei þa Opolin-moodur ?

Aungvanveigin ! Hverke afsakade hañ sig nie nockrlade, helldur bad hañ fyrir þeim, hañ Lijflietu, og huggade sijna Moodur : Med hverju hañ audsynde sig ad vera hid ædsta Polinmædinar Eptirdæme fyrir oss, i þeim horduftu

Piaaningum. Eg veit eiñig ad hañ elſkar þa, ſem giora ſaña Idran, þvi hañ hiet Paradijſar Fagnade þeim ydrande Rœninga. (1. Pet. 2.)

173. Hvad giordu þeir vid hann a Krofsenum?

Þeir lugu uppa hañ og ſpottudu, þeir gafu honum Edik ad drecka, og eiñ Strijdsmañaña ſtack Spioote i hañs Sijdu. Pilatus ſette þeſſa Yfirſkrift a Krofsenu: JEſus AF NAzareth GYdingaña KOnungur: Sem þañig hlioodar i Latinu-Maale: Ieſus Nazarenus Rex Iudæorum. Hvad Meñ eru vanir þañig ad ſkañſtafa, med þvi ad rita einungis Ordaña Upphafs-Stafe: J. N. R. J. [Luc. 23.]

174. Skede nockur Bijſn uſm þetta

Leite?

Leite ?

Jea, Soolin miſte ſitt Skyn uñ þriar Stunder, og i ſama Mund fañ hañ ei til Huggunar eda Letters i ſiñe bitru Pijnu. Þegar hañ andadeſt, ſkiede ſtoor Jardſkialfte, ſo Biorgiñ i ſundur klofnudu, og vid þeſse Undur ſieruſt nockrer. (Matth. 27.)

175. Hvers vegna leid Jeſus ſo Oſeigianlegar Pijſter?

Vegna miña og alls Heimſins Synda, hvert Straff hañ leid goodvilinglega, þvi hañ elſkade oſs. Med þeſſum Hætte kom hañ mier i Sætt vid Gud, er eg hafde egnt til Reide, og afrekade mier eilijfa Salubhialp; Þvi vegna Hatignar hañs Guddoomlegu Perſoonu hafde hañs bloduge Daude Dendanlegañ Kraft og

Dijrmæte. (2. Cor. 5.)

176. Um̃ hvad ertu honum æ mook skylldugur?

Ad trwa og reida mig uppa hñs Forpiennustu, elska hañ af ollu Hiarta, vera honum hlijdeñ i sierhverju, strijda gegn Syndeñe, og viltuglega umbera allt Mootlæte epter hañs Vilia. Par til virdest hañ ad veita mier sijna Nad og Anda! (Ebr. 4. 10.)

177. Hvernig var hañ Greftradur?

Riett heidarlega i Grof pess Raud-Herra Josephs, sem var wthoggin i Steine, og var par eftir vellt stoorum Steine ad Grafar Muñanum, hvern Stein Prestarner iñsigludu, og settu Voku Meñ yfir, er hañs skylldu giæta. Ur pessare Grof reis hañ lifande æ pridia Dege næst efter: Og i

Miñing hañs Uppriſu holldum vier heilaga Paſka Hatijdena. (Matth. 27. Cap.)

178. Feingu Læreſveinarnir ad ſiaa hañ aftur?

I Fioretyge Daga openberadeſt hañ tijdum fyrir peim, og med pvi moote giorde pau viſſa uñ ſijna Uppriſu. Hañ gaf peim Makt til, ad fyrirgiefa Syndirnar peim ydrande, baud peim ad predika og ſkijra allar Pioodir i Nafne peſs Pri-eina Guds. [Joh. 20. Matth. 28.)

179. Foor JEſus ſijdañ fraa pe'm?

Hañ bleſſade pau og foor til Himins, hvar hañ bidur fyr:r oſs, ſtioornar og hialpar ſijnum Sofnude. Eñ ad Lokum peſſa Heims kemur hañ ſynelega aptur til ad

dæma

dæma alla Menn, epter því sem hver einn hefur hagad sier i þessum Heime. (Post. G. B. 1. og 10.)

180. Til hvers skal allt þetta aufusa þig.

Til þess, ad tigna og tilbidia Jesum ansamt Fodurnum og þeim heilaga Anda; i Trwñe ad færa mier i Nyt hans Ord og Sacrament; hugga mig i minnum Breiskleika vid hans Dauda og Fyrirboon; einskis virda Heimsins Eptirlæte, helldur lata mig langa efter hans Aptur-Komu, mier til œvarande Frelsunar. Sialfur hann veite mier þar til sijna Naud! (1. Joh. 2. Cap.)

Tijunde Capitule,

Uñ Arhafnir þeirra H. Postula.

181. Seig mier Nofn Postulanna!

Si-

Simon Petur, Andreas, Jacob Zebedæi Son, Johannes, Philippus, Bartholomæus, Thomas, Matthæus, Jacob Alphæi Son, Judas Thaddæus, Simon af Cana, Judas Ischarioth, enn i þessa sijdarsta Stad var Matthias sijdar meir utvaliñ fyrir Hlutkesti. (Post. G. B. 1.)

182. Hvad bar vid aa Hvijta-Sunu Hatijdenne?

Sa Heilage Ande kom yfir Postulana, i Lijking elldlegra Tungna, hvers vegna þeir strax gatu predikad fyrir hverre Piood i ymsum Tungumalum. Par efter snereſt til christelegrar Trvar fyrir Peturs Rædu þriw Pusund Mañeskiur. (P. G. B. 2.)

183. Hver voru hellstu Verk og Athafner Postulaña?

Þeir

Peir ritudu eiñ Tijma efter añann Bækur hins nya Testaments og predikudu i ollum Attum; Drotteñ sialfur erfidade med þñ, og stadfeste Orded med Jardteiknum, sem peir giordu i hans Nafne. Gydingarnir ossooktu þa ad vijsu, settu þa i Fangelse og Hvd-stryktu þa, eñ peir helldu frañ Keñinguñe-orugger, þvi Gud frelsade þa, og gaf peim Diorfung ad tala Orded ann Otta. (Post. G. B. 3. og 4. Cap.)

184. Skijr mier fra þvi, hrad Petur adhafdist?

Hañ læknade eiñ Mann, sem halltur var fæddur; avijtade þañ Ligara Ananias, sem i sama Vetfange fiell daudur nidur; Hann vakte af Dauda Tabitham, og frañ filgde Lærdoome rettrar Trwar skoruglega. Sagt er, ad

hañ

hañ loksins hafe krossfestur verid i Room, eptir vors Endurlausnara Spadoome. Radvander Meñ fa tijdum ei añad til Launa af Heiminum, eñ Hatur og Ofsokn, hvar til Satan upphvetur sijna Pioona. (Joh. 21. Post. G. B. 5. og 9. Cap.)

185. Hver urdu Æfelok Jacobs Zebedæi Sonar?

Herodes Agrippa liet Hals hoggva hann. Slijkar Hormungar sagde JEsus sijnum Lærisveinum fyrir, og peir uñbaru hær vilingir, til Vitnis par uñ, hversu fullvisser peir voru pess, ad pad peir kendu odrum, være Obrigdanlegur Sañleike og frae Gude komiñ. Pvi hofum vier einga rietta Ordsok ad efa peirra Kleñingar. (Post. G. B. 12. Cap.)

Matt.

Matth. 10. Cap.)

186. Hvad veitstu ad seigia mier um Johannes?

Domitianus Keisare rak hañ til herrar Eyar, er Pathmus hiet, hvar JEsus opinberade sig fyrir honum, og sijnde hversu til munde gaunga i christelegre Kyrkiu, edur Guds Sofnude, til Dooma-Dags. Pesse Lœresveiñ var mest eftir JEsu Siñe, og hañs Sende-Brief eru eintomes Upphvatningar til Trwar og Kiœrleika. (Opinb. B. 1. Cap. 1. Joh. 4. Cap.)

187. Hvad fyrir eiñ var Jacob Alphœi Son?

Hañ veitte Forstodu Sofnudenum i Jerusalem og ritade eitt Sende-Bref til Gydinga, er snwist hofdu til christelegrar Trwar,

og

og hingad og þangad voru vtdreifder. Under hans Tilstoon var hallded eitt Allsheriar Moot af Postulunum, hvar Kyrkiu Lögmal Gydinga var af teked, sem hverke gatu þeir nie þeirra Fedur halded. Fyrir hvert christelegt Frelse oss byriar af Alhuga ad packa vorum Endurlausnara, og giæta þess, ad ei misbrwkum þad Syndenne til Ysirhylmingar. (Post. G. IB. 15. Gal. 3. Cap.)

188. Segg mier nockud af Matthæo?

Adur enn hann snerest, var hann Tollheimtu Madur, þar efter skrifade hann sitt Evangelium um JEsu Æfe og Pijnu: Alikann Hatt skrifade Marcus, sem var Filgiare Peturs, einig Lucas, sem var samferda Pale, og Johannes

hannes. (Matth. 9.)

189. Á hvern Hætt var sorgad fyrir þeim fátæku?

Þeir ríku seldu Eignir sínar og gáfu þær þeim til Uppheldes. Þeim Fátæku til Forstodu, voru vallder sío ráðvander og vitugir Menn, af hverium einkanlega eru greinande þeir Stephanus og Philippus. (Post. G. B. 6.)

190. Hver urdu Æfe-lok Stephani?

Hann var fullur Trúar og Styrkleika; Þess vegna þráttudu Gydingaña Keñendur gegn honum, og báru hañ ráungre Sok. Nu þar hañ í sinne Ræðu lastade þeirra Þvermoodsku, hnepptu þeir hann út af Borgenne og grijttu, hvad hann bad Gud ad fyrirgiefa þeim. Þannig er Vandlæting gegn Syndenne, og Kiærleike,

leike, eiñig til Dvina, rijkia i Hiortum christenna Manna. (P. G. B. 7.)

191. Hvad framkvæmde Philippus?

Hann snere til riettrar Trúar morgum Samverskum og Hof-Pienara nockrum fra Morlande, predikade einnig a ymsum Stodum. Hañs fioorar Dætur spaadu. Gud vere þess lofadur, ad hann hefur sinn Naadar Vod-skap latted utberast medal Heidingiaña, þvi þess hattar voru mijnir Forfedur. [P. G. B. 8.]

192. Hafde Sofnudur Guds nockurn Nafnkiendañ Of-sooknara?

Morgum af þeim riett-trúudu kastade Saul i Fangelse, enn þar JEsus varade hann vid slijku af Hinne, snerest hann og predikade

Evan-

Evangelium med goodum Fraũgange, giorde Krafta Verk og leid miked illt. Epter ẽ pad hann uũsneriſt kallaſt hann Paulus. Pannig kaũ eiñ ſtoor Syndare Myſkun odlaſt, þar hann ann Yfirdrepſkapar ſnyr ſier til Guds. [Poſt. G. B. 9. og 1. Piſt. til Timoth. 1. Cap.)

193. Upptel mier nockur Krapta Verk Pals!

Hann læknade einn Mann, ſem halltur var fra Moodur Lijfe; wtrak af einne Stulku Fytonsedur Sannſagnar-Anda, Sem hroopade, ad Poſtularnir vœru Pienarar hins œdſta Guds; vakte upp Eutychum, ſem ſofande fell nidur wr einu Vindauga: Gud ſnere einnig, fyrir hanns Pioonuſtu, morgum Heidingum, eink-

um i Corintho og Epheso, hvar hann dvalde nockur Ar. Pau fyrstu Sende-Brief, er hañ ritade, voru til peirra i Thessalonika. (P. G. B. 14. til 20.)

194. Veittu Gydingar honum hardar Ofsookner?

Peir komu vpi til Leidar, ad hann var vtrekiñ vr morgum Stodum, og eggiudu Innbyggenduner i Lystra til pess, ad grijta hann; po fyrir DRottens Fulltijnge upp stood hann Omeiddur. Honum var i Jerusalem varpad i Fangelse og lá vid sialfr, hann yrde par af Dogum raudeñ, enn hann skaut sijnu Maalefne under Urskurd Keisarans, og hlaut pess vegna ferdast til Rooma-Borgar. Pangad komst hañ lokiñs, epter pad hañ hafde lided Skipbrot,

keñde hverium einum, sem sooktu a hanns Fund, og ritade par flest-oll sijn Sende-Brief. (Post. G. B. 21. til 28. Cap.)

195. Hvada Doom lagde Keisareñ a Maal hanns?

Hañ dæmde Paal sijknan Saka; Enn Paall reiste par eptir uñ krijng og styrkte Sofnudena, medal hverra hañ adur fyrre hafde predikad Evangelium Guds Rijkes Nu pegar hann ad nijju ferdadest til Room, er Maal Maña, hañ hafe Hals-høggviñ vered, og ritade hañ skoinu adur sitt sijdara Sende-Brief til Biskupsins Timotheus. Hann er Efterdæme uppa eiñ riett-trvadañ JEsu Christi Strijds-Mañ. (2. Tim. 4. Cap.)

196. Hversu lyktade ad sijdurstu fyrir Jerusalem?

Efter Spadoome vors Endurlausnara var hun eyde-lagd af Romverium, eñ Gydingar añad hvert sættu Lijf-Tioone fyrir Sverds-Eggium, af Hwngre og Drepsoott, eda miattu rekast uñ oll Lond, til Vitnesburdar uñ Guds Orda Sañleika og Drotteins Vandlæting gegn heim, er Dvirda hañs Myskun. (Luc. 21. Rom. 11. Cap.)

197. Hvad nefnast þær Bækur heilagrar Ritningar, sem skrifadar voru adur eñ Jesus fæddest?

Pad GAmla TEstament, og eru þær þessar: Fiũ Mosis Bækur, Josuæ Book, Doomara Book, Ruths Book, Tvær Bækur Samuelis, Tvær Konga Bæk-

ur, Tvær Chroniku Bækur, Esræ Book, Nehemiæ Book, Jobs Book, Davids Psalmar, Salomons Ordskvider, Predikare og Lofkvæde. Her til heyra og Spamennernir.

198 Hverier voru þesser Spæmen?

Fioortir þeir STooru: Esaias, Jeremias Ezechiel og Daniel; Toolf þeir MJñi: Hoseas, Joel Amos, Obadia, Jonas, Micheas, Nahum, Habakuk, Zephania, Haggai, Sacharias, Malachias. Allar þessar Bækur eru Guddoomlegar og kallast Canonisk ar, eda Reglu-riettar.

199. Hvad heita hinar adrar gamla Testamentisins Bækur, sem leggiast til þessara?

Tobiæ Book, Judits Book, Sti-

cke

cki sem tilheyrir Esthers Book, Spekeñar Book, Syraks Book, af Baruk, Sticki sem tilheira Daniel, tvær Maccabœaña Bœkur og Manassis Bœn. Þessar kallast yfir Hofud Apocryphiskar, edur hulldar, þvi þœr voru ei opiñberlega fyrir Alþijduñe lesnar i Samkundu-Hwsunum.

200. Hvad heita þœr Bœkur Bibliuñar, er ritadar eru epter Christi Himnafor?

Gudspialla Bœkur Matthei, Marci, Lucœ og Johañis, Postulaña Giorningia Book. Pals Sende Bref til Romverja, tvo til þeirra i Corinthu Borg, til þeirra i Galatia, Epheso, Philipis, Colossis og til þeirra i Thessalonika tvo. Til Timotheum tvo, eitt til Titum, til Philemonem og

Ebreskra. Jacobs Pistill, tvo Bref Peturs, priw Johannis og eitt Judæ. Johannis Opinberinga Book. Allar Pessar erw einig Guddomlegar og Canonisk-ar, sem þiena oss sem ein Regla, epter hverre laga eigum Trw vora og Framűferde.

Rockur Miñis Vers,

Ordt af Sr. Þ. Þ. S.

Fialla Nefn wr H. Ritningu.

HJer skal Fialla Heite Þiood herma, þau er Ritning tier.
Ararath bar eptir Flood
Þrkena med sijnum Her.
Þaut af Sina Þrunu Hliood,
þadan gefed Logmal er.

Knarst

Knanſt af Ebal kyſdu Hniod
Kieñemaña Bolſaner.
Baudſt af Grizim Bleſſan good,
baadum, Amen ſagde hver.
Uppa Hor hañ Aaron trood,
afkladdañ par leſum vier.
Bioo at Seir med Born og Fliod,
Brooder Jacobs Hylle-pver,
Sto at Pæor Zipors Jood,
Sioon Olturu bigde ver.
Tiold at Sapher Reiſu riood,
reiſtu Fylken Erſda gier,
Baala nær med Benia Skood,
binggu Juda Kyn-Patter.
Ephraim ei bar Vidbiood,
beſta Kyn pa Fold yrker,
Salmon, Hebron, eñ i Od,
Ephron, Heres, Skriften lier,
Midt af Piſga, moot Azdod,
Moſes Hvildar-Landed ſier.
Haña Nebo Heliar Slood,

hitte señ og geck yfer.
Heit af Sion hrinda Mood,
Hæd þar Davids Slot gyller.
Flaut af Hermon hiñs a Lood,
hlij Natt-Dogg og Friofsemder.
Mesta Borg a Moria stood,
Mustered og heilog Kier.
Hær Libanus, Fregn er frood,
fræga Cedrus Vid geymer,
Hraut a Carmel Himin Glood,
hreiñde tveña fiñtijger.
Fisll Gilboa Vijg uñ vood,
verste Daude Saul þar sker,
Fleitte Thabor fogrum Siood,
Forklarunar Prijsen ber,
A Golgatha wtrañ Blood,
allañ Heim er fridþæger,
Oliveti Heidre hlood,
Herrans Pijn og Uppfarer.
Pegnum Fialla þuliñ Liood,
þañin falla skulu hter.

Tijn

Tiju Plangur Egyptalands.

Egyptaña uppteiknaſt,
antta Reide-Slog og tveñ,
Blan Vøtn øll i Blood ſnwaſt,
beitſk-yldeſt hver Lækureñ,
Illar Poddur ønpreingiaſt
allañ Lijd og Konungeñ,
Moldar-Lwſum Mor-kreikiaſt,
Meñ og Dijr vid Aftøkeñ,
Svarter Ormar ſamphyrpaſt,
ſvelgia og vijda Matvæleñ,
Drepſott æder dælegaſt,
deyder Hiarda Frumburdeñ,
Eldingar med Hagle haſt,
helſlan bæde Fe og Meñ.
Bruna Kaunen Holded hvaſt,
hrijſa, nær ſem Gloodauſeñ,
Einge ſprettur fanga faſt,
flesta Landſins Avøxteñ,
Himna Liooſen heidmyrkvaſt,

hverge saast uñ Dægur preñ,
Frumgietningar foreydast,
fañst ei nockur Odrepeñ,
Loksins rauda Rau ad brast,
rauk par allt i Hel-Kofeñ.

Mariu-Tal.

Maria Syster Moysis hins frida,
mieg vel kuñe ad spa.
Maria DRottens Moodir, allra
Lijda mestan Heidur pa.
Mariu svipte Magdaleu Kvijda,
Milden JEsu ha.
Maria Syster Martæ Smurn-
ing pijda, munde Christo fa.
Maria Kviña Cleophæ nam bij-
da, Krosse Drotteus hia.
Maria Jacobs Mooder par sam-
tijda, mædd hañs Utfor sa,
Maria, Johans Mooder, Gieste
blijda, medtook Æru kna,

Maria

Maria (Hebers Mal) er beisk ad þijda, morg þad Nafned a.

Fatt eitt vidvijkiande christeleg-re Kyrkiu.

1. Hveria Afgude blootudu Menn i þessum Nordur Rijkium ?

Odin, Þor, Ty og Freyu, af hverium Dagarner hafdu fordum sitt Nafn.

2. Hver var sa fyrste christen Keisare ?

Constantin hin Mikle, sem lifde ondverd-lega a þeirre fiordu Hundrad Ara Old epter Christi Fæding.

3. Hvenær var bodud Christen Trw i þess-um Nordlægu Londum ?

Biskup Ansgarius var sendur til Dan-merkur a þeirre nijundu Old, og þeir Olafur Triggva Son og Olafur Helge framfilgdu Christne Bodenu i Norvege a þeirre 10. og 11. Old.

4. Fyrir hvers Framkvæmd skiede Endur-boot Trwar bragd-ana ?

Fyrir Sæl. Martens Luthers, hver ed var Kienare Guds Orda Lærdooms vid

Haa-Skoolañ i Vittenberg, og byriade um Hausted 1517. ad predika moot Pafans Villum, eñ færde i Liods hreinañ Guds Ordo Lærdoom.

5. Hvad er Augs-Borgar Trwar-Jætning?

Pad er siv Trwar-Jætning, sem peir Evangeliſku, eda Lutheraniſku, afhendtu Keiſaranum Karle Fimta 1530. i Augs-Borg, og iñehelldur hun Agrip peſs hreina Lærdooms.

6. Hver iñfærde pau Evangeliſku Trwar-bogd. i peſſe Rike?

Christian pridie Dana Kongur took sier peſſa Endurboot fyrir ca pvi Pijnge, halded var i Kaupenhafn 1536.

7. Hvenær var uppa boden Barnaña Confirmation hia oss?
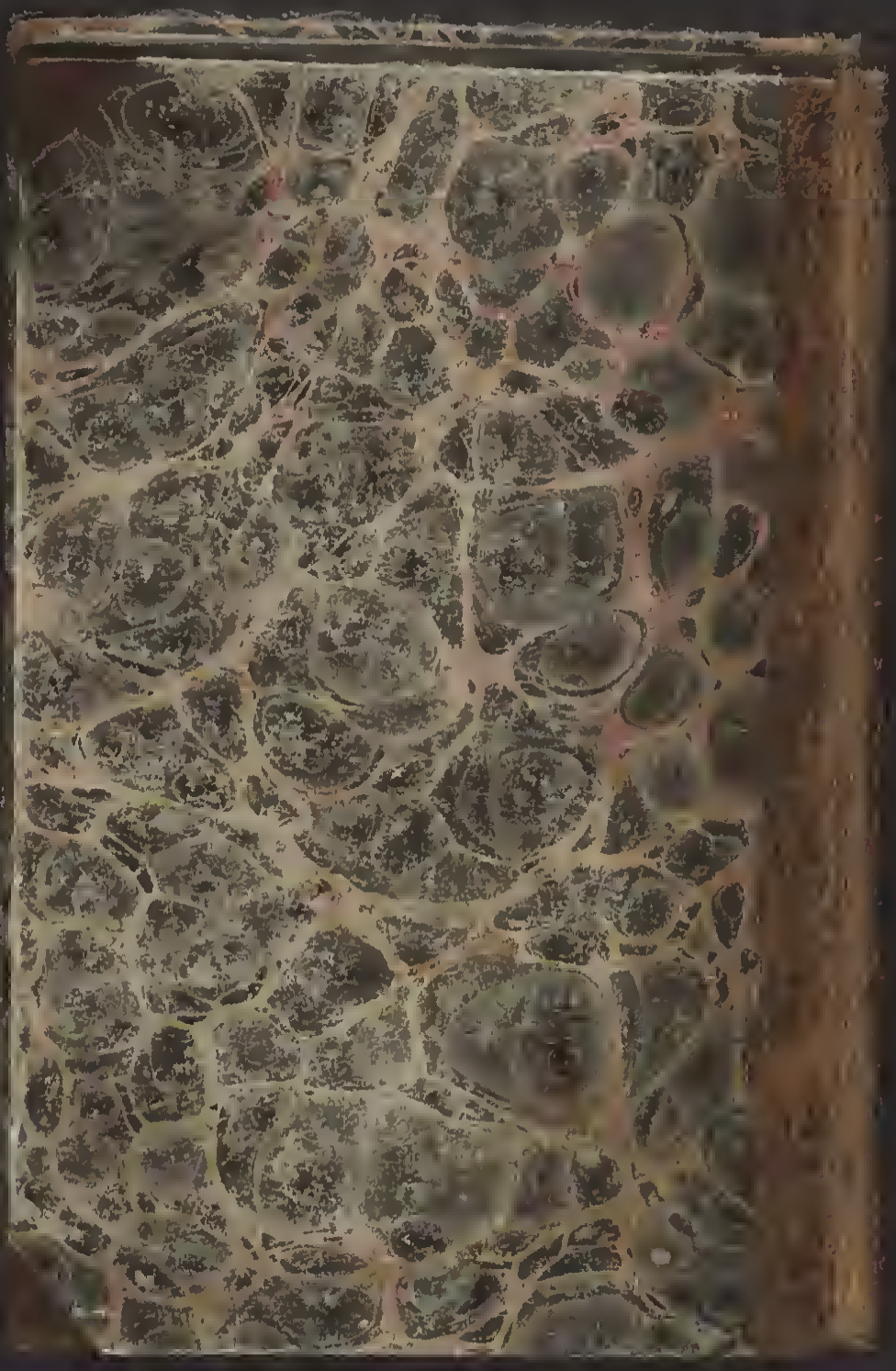
Hun var tidkud i Hr. Gudbrands Tijd i Hoolaſtipte, eñ uppa boden af Konungenum Christian 6. Ared 1736.